

Informazioni su questo libro

Si tratta della copia digitale di un libro che per generazioni è stato conservata negli scaffali di una biblioteca prima di essere digitalizzato da Google nell'ambito del progetto volto a rendere disponibili online i libri di tutto il mondo.

Ha sopravvissuto abbastanza per non essere più protetto dai diritti di copyright e diventare di pubblico dominio. Un libro di pubblico dominio è un libro che non è mai stato protetto dal copyright o i cui termini legali di copyright sono scaduti. La classificazione di un libro come di pubblico dominio può variare da paese a paese. I libri di pubblico dominio sono l'anello di congiunzione con il passato, rappresentano un patrimonio storico, culturale e di conoscenza spesso difficile da scoprire.

Commenti, note e altre annotazioni a margine presenti nel volume originale compariranno in questo file, come testimonianza del lungo viaggio percorso dal libro, dall'editore originale alla biblioteca, per giungere fino a te.

Linee guide per l'utilizzo

Google è orgoglioso di essere il partner delle biblioteche per digitalizzare i materiali di pubblico dominio e renderli universalmente disponibili. I libri di pubblico dominio appartengono al pubblico e noi ne siamo solamente i custodi. Tuttavia questo lavoro è oneroso, pertanto, per poter continuare ad offrire questo servizio abbiamo preso alcune iniziative per impedire l'utilizzo illecito da parte di soggetti commerciali, compresa l'imposizione di restrizioni sull'invio di query automatizzate.

Inoltre ti chiediamo di:

- + *Non fare un uso commerciale di questi file* Abbiamo concepito Google Ricerca Libri per l'uso da parte dei singoli utenti privati e ti chiediamo di utilizzare questi file per uso personale e non a fini commerciali.
- + *Non inviare query automatizzate* Non inviare a Google query automatizzate di alcun tipo. Se stai effettuando delle ricerche nel campo della traduzione automatica, del riconoscimento ottico dei caratteri (OCR) o in altri campi dove necessiti di utilizzare grandi quantità di testo, ti invitiamo a contattarci. Incoraggiamo l'uso dei materiali di pubblico dominio per questi scopi e potremmo esserti di aiuto.
- + *Conserva la filigrana* La "filigrana" (watermark) di Google che compare in ciascun file è essenziale per informare gli utenti su questo progetto e aiutarli a trovare materiali aggiuntivi tramite Google Ricerca Libri. Non rimuoverla.
- + *Fanne un uso legale* Indipendentemente dall'utilizzo che ne farai, ricordati che è tua responsabilità accertarti di farne un uso legale. Non dare per scontato che, poiché un libro è di pubblico dominio per gli utenti degli Stati Uniti, sia di pubblico dominio anche per gli utenti di altri paesi. I criteri che stabiliscono se un libro è protetto da copyright variano da Paese a Paese e non possiamo offrire indicazioni se un determinato uso del libro è consentito. Non dare per scontato che poiché un libro compare in Google Ricerca Libri ciò significhi che può essere utilizzato in qualsiasi modo e in qualsiasi Paese del mondo. Le sanzioni per le violazioni del copyright possono essere molto severe.

Informazioni su Google Ricerca Libri

La missione di Google è organizzare le informazioni a livello mondiale e renderle universalmente accessibili e fruibili. Google Ricerca Libri aiuta i lettori a scoprire i libri di tutto il mondo e consente ad autori ed editori di raggiungere un pubblico più ampio. Puoi effettuare una ricerca sul Web nell'intero testo di questo libro da <http://books.google.com>

ARCHIGYMNASII

ROMANAE

SAPIENTIAE.

AB

ALEXANDRO VII.

PONT. MAX.

PERFECTI, LVSTRATI, CONSECRATI

POSTRIDIE IDVS NOVEMBRES

DESCRIPTIO.

Auctore Fran.^o Macedone

ROMAE,

Typis Iacobi Dragondelli. M. DC. LXI.

Superiorum permissu.

**Imprimatur , si videbitur Reuerendis. Patri
Magistro Sacri Palatij Apostolici.**

O Archiep. Patrac. Vicefg.

Imprimatur.

**Fr. Raimundus Capisucus Ord. Prædicat. Sac.
Apost. Pal. Magister.**

BEATISS. PATER.

R

EDIT ad Te descripta literis, quæ à Te ornata, & dedicata nuper est Sapientia, ut à quo absoluta perfectionem, lustrata lumen, constituta formam accepit, ab eo typis mandata patrocinium, decusque accipiat. Ad utrumque satis est umbra nominis ALEXANDRI, in qua tantum est præsidij, quantum in nomine est famæ. Nec minore beneficio Romæ stabile domicilium, quàm foris vagantem per reliquum Orbem gloriam habebit. Non poterat, quod tua erat, vna Vrbe claudi, & veluti priuata domi consistere. Ad commune bonum prodire debuit, & genio respondere tuo, qui omnibus vis proficere. Alexandro similis, quòd Orbe non caperis. Maior, quòd non illum

A

2

spo-

spolias, sed beatis animi tui bonis locupletas: natus non ad illius excidium, sed subsidiū. Iam antea, Beatissime Pater, cum priuatus eras, publicis commodis seruiebas: modò cum in supremo dignitatis fastigio Vniuersalis Papę personam geris, per totā Te rerum vniuersitatem diffundis, & omnia veluti hali-
tu beneficentię infuso foues, animasque. Et quoniam ea est Sapientię vis, vt nec locis circumscribatur, nec temporibus terminetur, nec personis addicatur, hanc singulari semper es amore profecutus, quòd eius opera ad omnes locos peruenire, ad omnes ætates pertinere, omnibus commodare posses. Huius & animi, & consilij tui conscij, ac experti DD. Aduocati Consistoriales, Archigymnasij Sapientię Moderatores, non contenti Statuam tibi posuisse in amplissima, quam ædificasti, Biblio-

bibliotheca, aliam stylo in chartis exarata, & typis expressam fieri voluerunt, quæ per totum volitaret Orbem, & omnium oculis pateret, ut quantus esset tuus in litteras, & studiosos litterarum amor constaret. Quod si, uti huiusce Alme Urbis Sapientiae à Te, Beatissime Pater, perfectæ, & ornatae exemplum in scriptis proponimus, ita & illius, quæ menti tuæ inest, nec videri oculis potest, sapientiae imaginem exprimere possemus, veram illius Ideam haberemus. Satis tamen hæc erunt, quæ foras per magnificentiam tuam erumpunt signa, ut à quocunque demum recognoscantur, in eo mirabiles excitent amores sapientiae: compluresque ad hæc quæ omnibus patere vis, studia frequentanda incendant; quo nihil tum utilius ad animos doctrina sana imbuendos, moresque ad eam formandos: tum ap-

A

3

tius

tius ad peruersa dogmata, quæ alibi heterodoxi tradere solent, cognoscenda, & refutanda: tum accomodatius ad Religionem Catholicam hinc tuendam, & ubique propagandam, qui Tibi finis est propositus, excogitari potest. Natum esse Te meministi ALEXANDER OPTIME ad commune bonum, eiusque Te officij suprema Pontificatus tui dignitas admonet, cui ut cumulatè satisfacias, sapientiam profiteris, & colis; ut iure cum Alexandro huius nominis Primo sentias, & dicas. *Gratia Dei sumus id, quod sumus, idcirco nobis providendum est, & oppidò decertandum, ne in ea vacui inueniamur, sed eadem nobis cooperante gratia fructum Domino plurimum reportemus, quod aliter fieri non potest, nisi sapientiam sectando. Coeterum Beatissime Pater viuediù, uti mereris, nosque optamus.*

pist. 3. co.
Concilij

Reuit olim, antequam Pax
 Ecclesiæ foret, Vrbs Ro-
 ma aliarum Urbium rui-
 nis; & Victor totius Orbis
 Populus victarum gentium
 spolijs abundauit, ita vt
 domestica magnificentia aliena pararetur
 iniuria; nec temerè accidisse videtur, quòd
 eadem postea Vrbs à tot barbaris genti-
 bus caperetur, quasi singulæ, dum illam
 diriperent, sua repeterent. Verùm ex
 quo Christiana Religio, depulsa vi, ex-
 cta auaritia, remotis armis, pacem, & quie-
 tem nacta est, Romana Ecclesia Mater
 omnium esse, ac videri cœpit, ac in sinum
 suum omnes per terrarum Orbem disper-
 sos Christianos recipere, cumque ijs suas
 opes communicare, nec filios Patriæ,
 sed Fide æstimare, nullo inter domestico s,

externosque discrimine : didicit nempe ex Paulo , *omnibus omnia fieri , ut omnes Christo lucrifaceret* . Hinc Basilicæ , hinc Tempia omnibus peruia , sacra communia , sacerdotia communicata , redditus diuisi , acceptæ mediæ in Urbem nationes , loci ijs sacri , profani assignati , Seminaria , Collegia instituta , in quibus Alumni doctrinæ , ac morum præceptis imbuerentur , iisque omnia ad victum , vestitum , vsumque vitæ necessaria è publico largiter , ac liberaliter darentur : nullo alio quæstu , nisi animarum profectu , cui materna sollicitudine studet , eoque se Catholicam ostendit , quòd ad omnes totius Orbis partes , pia huiusmodi cura , affectuque peruat : adeò vt ipsorum etiam Hæreticorum , Mahometanorum , Hebræorum , ac Infidelium filios vndique euocet , ac inuitet , & venientes expanso gremio recipiat , foueat , ac in suis numeret . Quòd si quis inire rationes , ac conderè lustrum velit , is omnino comperiet Romæ plures quàm indigenas inquilinos esse , & maiores in hos , quàm in illos sumptus conferri ; adeò vt feliciter mutato statu , è qua olim

Colo-

Coloniae deduci solitae, ea Vrbs infusa
 peregrinorum multitudine in Coloniam
 exterorum penè abierit; insigni profecto
 Christiani nominis gloria, quòd Vrbs
 omnium gentium Domina Christo in om-
 nibus gentibus seruire maluit, quàm im-
 perare. Hoc studio Summi quique Pon-
 tifices huius Ecclesiae Capita, & Principes,
 ducti, multa, & præclara publicæ pieta-
 tis opera ad communem fidelium vrilita-
 tem condiderunt. Nemo fermè est, mo-
 dò satis vixerit, cuius non extet aliquod
 huius Religiosæ liberalitatis monumen-
 tum: Plerique sunt, quorum multa inue-
 niantur, & oculis obuia, & scriptis edita.
 Et quidem inter eos ALEXANDER VII. Põ-
 tifex, Maximus, in cuius ego felicissimum
 tempus incidi, egregiam laudem mere-
 tur, quòd non dum exacto sex annorum
 curriculo, tot, & tanta, tamque magni-
 fica molitus est, vt cum nemini Superio-
 rum ante se Pontificum vel magnificen-
 tissimo cedat, tum spem faciat (si, vt op-
 tamus, diutissimè viuat) omnibus ante-
 cessurum. Eorum certè ex sunt minæ, vt
 vel imperfecta perfecta multorum opera
 deter-

deterreant . Nec meum est ea describere, quæ satis admirari vix possum . Vnum mihi suscipio commemorandum , quod & si scribentem exanimet , stylum tamen ex officio meum exigit . Hoc est autem Almæ Sapientiæ (sic scholæ Romæ Urbis principes dicuntur) perfectio, & dedicatio . Hoc iure Archigymnasium dicitur , quod amplitudine Authorum , operis magnificentia , Præfectorum nobilitate , Professorum peritia, doctrinarum varietate , Cathedrarum multitudine , cæteris Academijs , in quibus palàm exercentur ingenia , atque adeo gymnasia, appellantur, videtur anteire .

Primus, qui dispersa per amplam Urbem studia in hoc vnum Lyceum coniecit, fuit Leo X. eximius sapientiæ amator, & doctorum hominum doctus Mecœnas : qui errantem, ac penè exulem ob difficulta Superiorum Pontificum tempora Urbis Romæ , quæ studio bellorum arserat, iam pacatæ, tranquillæque restituit , & quasi Patriæ reddidit . Ille prima operis fundamenta iecit, ac ædificium in eo, quo nunc est loco, inchoavit . Successerunt ea tempora ,

pora, quæ tum sectarum perniciosarum, diffidijs, tum bellorum partim inter Christianos civilium, partim à Furca, & Hæretico hoste externorum periculis à gerenda, & ornanda domi Repub. curas Pontificias ad arcenda, quæ aliunde imminébant mala importunè quidem, sed necessariò auerterunt. Itaque institutum Gymnasium hæsit, donec Gregorio Decimotertio Pontifice, operam dantibus litterarijs Præfectis paulum processit. Sixto Quinto Papa, qui nobilium, egregius operum Author fuit, & doctrinarum patronus, moles ædificij crevit ab ea parte, quæ Sancti Iacobi (Hispanicæ id gentis Xenodochium est) templum respicit. Ibi suum Gymnasium quasi corpus, & faciem cepit, extracto ab interiore area, & producto in pergulam arcuato opere, ac exteriori pariete terminato, aperto in fronte principali ostio, super imposita idoneo in loco turri ære campano sonora, ad euocandos auditores fabricata. Scholæ imperfectæ quidem, ac rudes sed magisterio tamen insignes, ac doctrinarum præceptis eruditæ procedebant.

Cæ-

Cæterum opus lentè , ac parum produci
 vsque ad Clementem VIII. litterarum
 haud dubiè amantem . Eo Pontifice fa-
 bricatum ad latera ædificij, & aliquantum
 operis adiectum . Nec Paulo V. Papa Vi-
 ro ad splendorem Urbis nato cessatum .
 Bona igitur eius auspicijs pars addita . Vi-
 debatur Ædificium multorum Pontificum
 cogitationes , vt nobilius surgeret , desi-
 derare . Superueniens Urbanus VIII. in-
 signi suo erga doctos , & doctrinas studio
 lentos Gymnasij Præpositos ad continuã-
 dam fabricationem excitauit . Quam vt
 religione sacratam redderet , nouam Ae-
 dem veteri multo ampliorem , idoneo si-
 tu, aream Lycei versùs ædificari iussit , ar-
 chitectura mirabili , Apis volantis (gen-
 tile id fuit symbolum) speciem imitante .
 Cui in iustam altitudinem iameductæ In-
 nocentio X. magnificentissimo Pontifice
 fastigium impositum , erecta supra tectum
 turri cochleario opere spiris intortis si-
 nuata , quæ procaci , & venusto ductu in
 coronam desinit , & accepta intra orbem
 vacuum Cruce aurea , insignem operi
 coronidem imponit . Tot Pontificum ea

moles iustus, & nobilis sudor fuit. Adhuc tamen illa magna ex parte imperfecta, quæ nimirum Sancti Eustachij forum spectat, ultimam desiderabat manum, & perfectionem respiciebat. Obtigit is, quo nullum optare potuit studiosiorem, cum sapientiæ, tum domicilij, in quo firma, & constans habitaret sapientia, ALEXANDER, qui hanc inter cæteras laudem sibi vindicat, præter sua magnifica (quæ plurima visuntur, partim inchoata, partim perfecta) incepta, & imperfecta aliorum Pontificum opera suscipere, ac perficere. Nec dubium, quin ipso initio Pontificatus ad mouisset operi manus, nisi grauissima quæ interuenerunt Reipubl. negotia aliò auertissent. Rarò enim alium Pontificem reperiemus, cuius Pontificatus initia, tot, tamque præclara maximarum rerum euenta æquè nobilitarint, & cuius virtus in bonis, malisque Reipublicæ magis enituerit. Certè vel duo hæc, aduentus Reginæ Christianæ Sueciæ Christianis sacris imbutæ in Urbem, & grassatæ paulò post in ea pestis, argumenta, dicenti fidem faciunt. Illud enim specimen magnifi-

gnificentia, & pietatis in vtramque partem ALEXANDER præbuit, vt cum multum gloriae acquisierit, nescias in vtro fuerit mirabilior? Regina ne Regio more excipienda, an malo Parentis instar è visceribus Reipublicæ euellendo? Mitto alia non minora, quæ nobiles curas ad se vocabant: Sed cum mens ad perficiendum opus Gymnasij esset intenta, vbi per otium licuit, prouinciam suscepit. Pendebat hoc interruptum. Nec animus magistratibus, nec spes ædificandi consumptis iam publicis redditibus erraticum ALEXANDER alijs curis postpositis admoueri iussit operi manus, & quæ ad illud perficiendum satis essent pecuniæ, eas breui collectas ad sumptus insigni liberalitate contulit. Ingens ea vis præsentis pecuniæ fuit; qua cum fide repræsentata, mirum est, quanta celeritate, & magnificentia fabricatum sit. Primum rudera, quæ iacebant, remota, & certis locis indita, ruta cæsa collecta, & in vsum redacta, exesa sarta, sordida repurgata, vetera renouata, impolita extersa, omnia nitore reddita. Itaque breui ea

Ædificij pars, quæ deerat, adiecta, quæ
cum

cum quadrum penè iustum conficeret, insula frequens extitit à cæteris dirempta, vijs, vti nobilior, ac singularis, & in gremium regionis accepta. Foris, intusque forma, & species accessit. Nam intus area, qua parte vacua, erectis arcubus, ductis fornicibus, inducto tectorio completa. Pergulæ à lateribus, à tergo excursu libero porrectæ, ac expeditæ. Cubicula idoneis locis extructa, scalis distincta & rursus commissa. Foris paries incrustatus, & calce illitus, vt niteat. Modicæ, quæ iam apertæ, ad lucem vberem, vbi opus erat, accipiendam, reddendamque fenestræ amplificatæ, ac expolitæ. Ostia, quæ duo sunt, in circum Sancti Eustachij alterum, alterum in viam, quæ à circo in forum Agonale ducit, obuersum, immixtis postibus, & valuis impositis perfecta, & ornata, super liminaribus speciosissimis è Quirinali eò, vt iugo nobili postes iungerent, translatis. Ædes in medio locata absoluta, & expolita, vt in ea quam primùm sacra induci, & fieri à Sacerdotibus possent. Itaque ab ALEXANDRO totum Archigymnasij ædificium circumducto operis ambitu perfectum, & ad

vm.

umbilicum perductum. Et quoniam mortua sine libris, in quibus loquuntur mortui, studia litterarum sunt, statuit Bibliothecam insignem instituire, quæ cum operis magnificentia oculos alliceret, tum multitudine & varietate voluminum mentes citra fastidium erudiret: adiecto insigni iconum, tabularum, signorumque ornatu, quo legentium animi intermisso studio honestè oblectarentur, & refricata eorum, quæ intuebantur memoria ad discendum stimularentur: ut externa, quæ patent oculis placerent, & quæ latent per oculos facilius in animos intrarent. Hanc voluit publici iuris facere, ut verè Romana esset. Quamuis enim claves apud Ministros Sapientiæ futuræ sint, custodiæ, id, & curæ domesticæ dandum; cœterum nemini claudenda, omnibus aperta, & peruia futura erat, tum indigenis, tum peregrinis, quos inuitare volebat ad habitandum in libris, quos otio torpere, & situ, & puluere horrescere nollet; ac ut laxum esset hospitium, amplissimam iussit fabricari, sinu capacissimo, ut litteratum vterum ferret, fecunditatis librorum argumento: quorum ingens esset
vis,

vis, at non incondita, nec confusa, sed per pluteos certis intervallis ordinatim dispositos distributa, ut singuli suos in thecis quos lignæ fasciolæ interstinguerent, loculos, iuxta facultatum, ad quæ attinerent genera occuparent. Apertis fenestris, alijs in circum ad vberiore lucis vsuram proiectis, alijs in viam, alijs in pergulam areæ imminentem obscurioribus versis. Tota sic ædificata, & instructa, ut cum structura ornatus certaret. Hanc ALEXANDER condere voluit; adolescentibus illicium, senibus subsidium, otiosis spectaculum, occupatis diuerticulum, studiosis negotium, sibi gloriosum monumentum. Quare in fronte Bibliothecæ statua ALEXANDRI marmorea bicubitalis affabrè facta à magni nominis sculptore Dominico Guidi excelso in solio collocata Pontificali eximio habitu eleganter expresso: solida, sed tribus per intervalla coronis distincta Tiara insignis, lemniscis hinc inde pendentibus, ad maiestatis augustæ specimen composita visitur, læva librum aptè in loco præferente, dextera ad benedictionem porrecta, quasi accedentibus faustitatem

B.

im-

impertiat , & ad societatem studiorum
 inuitet . Adeò vt ambiguos spectatores
 reddat, vtra magis alteram deceat , Au-
 la effigiem, an effigies Aulam ? nisi quod
 hæc, animæ instar, vitam Bibliothecæ vi-
 detur præbere .

Hanc ex voto beneficij litterarij cau-
 sa concepto Illustrissimi Domini Aduo-
 cati Sacri Consistorij , curante imprimis
 Rectore Illustrissimo ac Reuerendissimo
 D. Carolo Emmanuele Vizzanio eruditi
 ingenij , grati animi , ac celsæ indolis
 Viro , recens fabricari, eoque loco erigi
 imperarunt : addita huiusmodi, seruatis
 idoneis interlineas spatij inscriptione .

ALEXANDRO VII.
 PONTIFICI MAXIMO

*Quod post Urbem à pestilētia vindicatam
 Et ad summam elegantiam,
 nitore inque multiplici opere
 perductam .*

*Post emendatos populi mores ,
 Et cleri disciplinam , diuinumq; cultum
 Sanctius ordinatum ,*

Aliaq;

*Aliaq; quamplurima liberaliter posita,
Et salubriter instituta ,*

Ne quid

vel ad Ciuium commoditatem;

vel ad amplitudinem Vrbis

deesset :

Liberalibus disciplinis ,

& bonis artibus publicè alendis ,

excolendisque

Gymnasij edificationem absoluerit ,

Bibliothecam

Instituerit , Instruxerit , Dicarit .

Sacri Consistorij Aduocati

P P.

Anno M. DC. LX.

Nec his se terminis continuit ALEXANDRI munificentia . Foras erupit . Deerat medicis exercitationibus locus, vnde herbæ, quarum utilis est cognitio, & salutaris vsus, peterentur, quarum magna vis Romano est in solo . Excogitauit ALEXANDER modū illum parandi .

B 2

Est

Est in Regione Transtyberina, vbi olim Ianiculus mons, locus editus, amplo prospectu, insignis trium ingentium fontium, qui ibi erumpunt, scaturigine: Pauli V. opus, à quo & aqua eò corruata, & singuli ibi fontes distincti, ornatu miro, & ad spectandum grato. Propè à tergo pratum amœnum herbarum ferax, nec florum vacuum, arboribus per interualla confitum, vndique muro cinctum visitur. Qua parte aditur, domo idonea instructū, quæ & si pro loci angustia arcta, cubicula tamen habet ad hospites paucos excipiendos idonea. Prope ostium Aula est iustæ magnitudinis cum porticu, & sedilibus, vbi confabulandi locus datur eò animi gratia diuertentibus. Visus est ALEXANDRO locus hic congruus medicis exercitationibus, tum quòd solum gignendis herbis idoneum, quarum notitia pollere vult auditores, tum quòd ad exempla huiusce artis experientiæ causa more prisco exhibenda commodum secessum præstaret. Itaque totum illud pratum, prout est instructum, & ornatum, dono dare Lyceo voluit, eique

eique demùm perpetuo iure addixit .

Hæc in mutis ædificijs inter Archite-
ctos & Materiarios ALEXANDER . Nobi-
lius studia promouit . Sex Cathedras in-
stituit, quæ desiderabantur, Authore di-
gnas ALEXANDRO . Primam Dogmati-
cam de Controuersijs Catholicæ Fidei .
Secundam Decreti . Tertiam Pandectarum .
Quartam Institutionum Iuris Ca-
nonici . Quintam materiæ Criminalis .
Sextam Historiæ Ecclesiasticæ . Quarum
argumentum, qui consideret, necessarias
imprimis Romanæ Iuuentuti, ac vtilis toti
Christianæ Reipublicæ esse, atque adeò
cùm domi ad formandos Catholicorum
Iuuenum animos, tum foris ad refutan-
dos hæreticorum errores, magno deinceps
vsui fore comperiet .

Et verò quoniam ALEXANDRI auspi-
cijs Sapientiæ Archigymnasium ad sum-
mam dignitatem euectum, nouam quam-
dam velut formam, faciemque accepit,
vt quænam illa, & quanta sit constet,
operæpretium erit, statum, in quo antea
fuit, & nunc est considerare . Rectorem
olim scholæ ex Episcopali ordine vnum

habebant. Sixto V. Pontifice id munus ad Collegium Aduocatorum Consistorialium (quo vix vllum est in Toga nobilius) pertinere coepit, ne vaga esset electio. Exinde communibus Sodalium suffragijs Rector eligitur, atque adeò Rector non ordinarius, sed deputatus dicitur: Annuus Magistratus est. Is propriè scholis præsidet. Huic tamen amplitudine muneris præstat Decanus, qui senior ex omnibus Aduocatis esse solet, & valet prærogatiua antiquitatis. Cæteri Senatores sunt, & ad grauiam quæque consilia adhibentur; & quamquam amplioris sint honestatis, eius tamen, intra Archigymnasium ratio non habetur. Itaque sæpè contingit, vt Viri honorum gradibus præstantiores Decano ob prærogatiuam antiquitatis loco, & authoritate cedant. Penes hos administratio rerum est. Atque vt maior Archigymnasio splendor accederet, creata suprema Romanorum studiorum Cancellariatus dignitas, quæ in literariæ potestatis Arce sita eminet. Hanc nunc obtinet Eminentissimus & Reuerendissimus

mus

mus Princeps Cardinalis Antonius Barberinus, & magno cum splendore, qui summo ei Viro quasi ingenitus est, sustinet. Vicarium (Locumtenentem vulgus dicit) habet Illustrissimum, & Reuerendissimum D. Leonem Verospium Romanæ antiquæ stirpis, & virtutis Virum, Auditorem Rotæ, & Pœnitentiariæ Regentem. Reliqui Magistratus sunt

Illustrissimi DD.

Carolus Cartharius Vrbeuetanus Aduocatorum Consistorialium Decanus, Archiui Apostolici in Arce S. Angeli Præfectus.

Petrus Franciscus de Rubeis Romanus Aduocatus Consistorialis, vtriusque Signaturæ Referendarius, Fisci, & Cameræ Apostolicæ Aduocatus.

Carolus Comes Montecatinus Ferrariensis Aduocatus Consistorialis, Vtriusque Signaturæ Referendarius, & Prolegatus Urbini.

Marcus Antonius Burattus Romanus Aduocatus Consistorialis, Vaticanæ Basilicæ Canonicus.

Nicolaus Seuerolus Fauentinus Aduocatus

catus Consistorialis .

Carolus Emmanuel Vizzanius Bononiensis Aduocatus Consistorialis , Vtriusque Signaturæ Referendarius , Assessor Sancti Officij , Romanæ Vniuersitatis Rector deputatus .

Eusebius de Eusebijs Reatinus Consistorialis , & Pauperum Aduocatus .

Franciscus Gluffianus Mediolanensis Aduocatus Consistorialis .

Iulius Cæsar Fagnanus de Cæsarinis , patria Ciuitate S. Angeli in Vado Aduocatus Consistorialis .

Dominicus Salomonius Romanus , Senatus , Populique Romanus , & Aulæ Consistorialis Aduocatus .

Iacobus Gregorius de Rubeis Romanus Aduocatus Consistorialis Petri Francisci clarissimi viri Patris coadiutor .

Carolus Saracenus Perusinus Aduocatus Consistorialis .

Prosper Bottinius Lucensis Aduocatus Consistorialis .

Ministrorum magna vis est : singuli ad minora ministeria obeunda designati .

Magistri olim pauciores, vt initia ferunt;

pro-

procedente die multiplicatis item Cathedralis aucti sunt; semper tamen iusto numero, ac præstantes, & in sua quisque professione insignes ad Magisterium electi, quorum iustum Catalogum, & accuratum, notata patria, stirpe, doctrina, moribus, honestatibus, gestis, lucubrationibus, texuit, textitque Illustrissimus D. Carolus Cartharius Decanus Vir eruditissimus, à quo iam vnus tomus de sacri Consistorij Aduocatis in lucem editus, alter de Romano Athenæo in scriptus propediem edendus. Ego ex illis primis, quos sicubi erant, doctrinæ laude præstantes Leo X. euocabat, & liberalibus stipendijs conducebat, paucos nominare volo, quòd eos Paulus Iouius in vita eiusdem Leonis Pontificis sigillatim recenset hoc ordine

Augustinus Sueffanus Philosophiæ Professor.

Christophorus Aretinus Medicinæ.

Hieronymus Butigella Iurisprudentiæ.

Parrhasius Cosentinus, Humanioris literaturæ, & Rhetorices.

Græcæ linguæ Basilus Calchondilas.

Qui

Qui hodie docent, eos suo loco referemus, ne Cat alogos perpetuos texamus, quòd solet fastidio esse legentibus.

Ad institutum veniamus. Iam pridem agitabat animo ALEXANDER Archigymnasij vndecumque perfecti solemnia celebrare, atque illa quasi natalitia sacro Cardinalium Collegio comitante, consecrare, ac fouere. Commodum accidit, vt hoc anno Illustrissimus, & Reuerendissimus D. Carolus Emmanuel Vizanzianus Rector existeret, Vir insigniter doctus, & prudens, nec minus gnauus, & industrius, qui ea omnia, quæ & cogitabat, & prouiderat Pontifex, re præstaret. Appetebat solempne, ac statum initij Scholarum tempus, idest dies quinta Nouembris postridie eius diei, qui Sancto Carolo Borromæo Cardinali sacer habetur; sed quòd in eam variæ & graues occupationes inciderant, destinarat septimum mensis Nouembris diem ALEXANDER, qui Dominicus futurus erat, eumque omnes auidè expectabant. Verùm ea fuit in eunte mense exorta tempestas, vt diluuium

uium minaretur Vrbi: quæ quoniam atrox, & foeda, ac post illam, quæ Clemente VIII. Pontifice, qua nullam memoria hominum maiorem recolit, maxima extitit, adeò vt institutum ALEXANDRI interruperit, operè pretium duxi paucis eã describere. Igitur magna, & continua vis imbrium coniuuratis ad perniciem nubibus in terram se effudit, quæ cum pertinax, & multorum dierum esset, eluuiem attulit. Paulatim Tyberis crescere, intumescere, ac eò periculosius, quòd lentius, non enim subito iras concipit, ac effunditur, sed minas comprimit, & tacitus vndas colligit, & lentus externas aquas è montibus, quos interfuit, expectat, ceu nolit domesticus nocere Vrbi, ne ingratus videatur intra sinum admittenti. Igitur vbi peregrinarum aquarum molem in alueum recipit, securus culpæ, quòd alienis sit imputanda, extra ripas se cuoluit, & inundat Urbem. Sed aliàs ille more amnis fluxit, nunc naturæ amnis oblitus instar maris sæuijt. Creuit in enormem altitudinem, ita vt pontis Aelij, nunc sancti Angeli

geli Arcus, qui fatis sunt; ad magnam aquarum molem emittendam in altum, educti; vinceret, & retro ex allisu ad saxosas crepidines actus, per emissaria, certis in locis per vias commodè ad diuerticulum aquarum aperta in Urbem, se infunderet, & iras circa pontem collectas in plateas, & fora effunderet. Itaque domus vbique oppleri aquis, viæ inundare, lacus vbique, & labes fieri, aditus, exitusque ædium obstrui, & liquida osibdone cingi. Incolæ pauere, & circumspicere, vnde victus suppeteret. Verùm occupauit ALEXANDER non modo famem, sed etiam metum. Innata prouidentia, accessione experientiæ iam antè pestilentiaë tempore crudita, præsentia suppeditauit remedia. Regiones, quibus Tyberis incubuerat, in suas quasi partes cogitatione diuisit, ac singulis curatores præposuit, collatis pecunijs, quæ in rem essent, & abundè sufficerent. His præesse voluit Eminentissimum D. Flauium Cardinalem, & Excellentissimos Dominos Marium, & Augustinum Chiosos. Incitauit iam currentes: sed erat

na-

nauigandum . Quare ij comparata idoneis in locis magna vi ciborum , ac multis ad eam vbi esset opus comportandam baiulis , cymbas parari , ac produci iusserunt , in quas cum ipsis descenderent , per vias discurrerent , domos obsessas adirent , easque prout necessitas exigeret , cibo , ac potu recrearent . Nec hi de publico , aut de constitutis à Pontifice largiter nummos suppeditante , pecunijs sumptus facere volebant , sed priuatas suas facultates ad subsidium miserorum conferebant . Quo factum vt ex inopia abundantia fieret , & metus in gaudium verteretur . Foelix illa nauigatio fuit , in qua non naufragantium , sed nauigantium bona in alienas domos intrabant . Magna pars fuit , quæ Tyberi gratias ageret obsæuitiem , quæ ansam tam illustri pietati dedit , falsi nusquam se lautius coenasse , quàm cum aquis crant obsessi . ALEXANDER interim vigilare , attendere , inire rationes opitulandi , præfens malum eleemosynis auertere , futurum precibus publicis indictis præuenire . Attonitum tantæ aspectu pietatis
 tum

Tyberim crederes, confusum, & incertum tota Vrbe errare, donec cùm sui puderet, cessit, & detumuit: relictis tamen humidæ immanitatis vestigijs, quæ adhuc impressa in vijs cernuntur; sed alia in cordibus Ciuium Amor in ALEXANDRVM communis expressit, quæ nulla vnquam delebit obliuio.

Atque vt appareat quantum profuerit Ciuibus ad inundationem coercendam, ALEXANDRI Pontificis virtus, operæpretium me facturum puto, si eximium illud specimen pietatis, quod exhibuit cum præsentius à fluuio periculum fuit commemorem. Nonis igitur Nouembribus qua die collectis aduentitijs aquis enormiter Tyberis creuit, & maiore se vi euoluens stragem, & ruinam minabatur Vrbi, cum animos pavor incesleret, & ex eo tumultus Urbem confunderet, idque ALEXANDER ex alto vbi in speculis erat ad ferendam opem vidisset, commiseratione motus ultra priuatas, quas assidue ad Deum fundebat preces & plures quas iusserat à Religiosis familijs, & Ecclesiasticis Ordinibus ad præcipua Urbis Templa

pla solemniter supplicationes fieri, vnam singularem voluit in eo rerum articulo instituire. Itaque vocatis qui ea die Reipub. causa in Curiam conuenire solent Patribus, supplicationem ad Sanctæ Mariæ Maioris indixit, quam fieri voluit, & à Patribus, qui tum aderant, & ab intimis sibi, & assuetis Aulæ, cuique ipsemet interesset. Ergo bini omnes, ac pedites more precantium silentio incedere: ALEXANDER ponè, pedes item sequebatur, manu prætento piacularium Orbiculorum filo (Rosarium vocant) quos ipse singulos redditis numeratò precibus religiosè percurrebat. Hac specie religiosæ pompæ in Templum venit: vbi sacrosancta Eucharistiæ Hostia palàm in conspectu erat. Ibi multæ, ac piæ inter sacros concentus ab omnibus conceptæ, ac fusæ preces. ALEXANDER in genua prouolutus vnam ferme horam precando consumpsit. Mouit ea supplicatio Superos. Senferunt non in solis Clauibus Pontificum, sed in precibus etiam pondus esse. Dum oraret, coepit decrescere fluius, & metu Ciues liberare. Ac de

de eo monuerunt certi Nuncij ALEXANDRUM, qui precibus in gratias versis, finem demum precandi fecit. Orauit ALEXANDER quasi imperasset: cessit Tyberis quasi obaudisset.

Redacto ad Alueum fluuio, & soluta metu Ciuitate suscepit studium dedicandi Lyceum ALEXANDER: edixit in diem Dominicam sequentē (ea postridie Idus Nouembris erat) opus destinatum, & quæ ad id necessaria erant parari iussit, quorum magna pars ad Eminentiss. D. Cardinalem Antonium Gymnasiarchum spectabat; apud quem omnia magnifica in promptu sunt. A sacris principium. Aedem prius solemniter iussit benedici. Maiore apparatu Ara consecranda, in qua primū à Pontifice faciendum. Ergo id Cardinali Gymnasiarcho Antonio mandatum, quem & officium exigebat, & locus propter magnificentiam optabat. Insignia Martyris alicuius lipsana, quæ sacratius Altare redderent, quærebantur. Haud multo ante iusta erga Patriam pietate commotus inuentum Alexandri Martyris corpus Senam Urbem

Vrbem, in qua spléndidos natales habuit, destinarat. At Sedem Sapientiæ dicatam patriæ anteposuit. Itaque illud, vti erat iam ex antè præparatum, Romanis Professoribus, quàm Ciuibus Senensibus donare maluit. Ac vt de fide depositi corporis constet, æquum erit, quo loco repperitum fuerit commemorare. Igitur in Cæmeterio Priscillæ marmor cineracei coloris, nigris distinctum venulis humi inuentum in loco ad speciem monimenti composito, quod ipsa figura, & situ occultum corpus indicabat. Etenim penè quadratum, & operculi instar erat longum palmos duos, vnciam vnã: altum palmum vnum, vncias tres: crassum vnciam vnã. Hoc Epitaphium ita inscriptum præferebat.

C

No-

ALEXANDER
DEPVIDVS
OCTOBRES

A P W

Nomen erat expressum characteribus
vnius vnciæ, secunda, & tertia linea
constabat litteris sexquivncialibus; vlti-
mæ litteræ græcæ duarum erant vncia-
rum: has manu sua accuratè descripsit
Decanus D. Cartharius eximia fide. Re-
cognitum, & mensum diligentissimè ab
Equite Borromino, insigni huiusce ætatis,
quod multa, & præclara in Vrbe ab eo
fabricata opera testantur, Architecto.

Aper-

Aperto loco extitit corpus clausum lignea capsula prisca operis, ac eo venerabili. Extractum inde ab Illustrissimo & Reuerendissimo D. Ambrosio Landucio Episcopo Porphyriensi, Sacratio, & cymmelijs Pontificijs (Sacristam vocant) Præfecto. Qui ad lipsanothecam relatum, diligenter, ac religiosè custodiebat, Senas, ex præscripto ALEXANDRI, missurus. Verùm de mandato Pontificis die Saturni, & pridie eius Dominicę ad Archigymnasium illud detulit, & Eminentissimo Cardinali Antonio in veteri Sacello religiosè tradidit; ita vt ossa Episcopus è capsula, quam attulerat, singulatim de manu sua in manum Cardinalis traderet, à quo eadem in nouam, quæ præstò erat, capsulam inferebantur, donec totum inclusum est corpus. Erat autem hæc interiùs plumbo infuso incrustata, & operculo item plumbeo operata: exteriùs cypressina, & cypressino item operimento tecta. Postquam hoc impositum fuit, plumbea capsula octo in locis sigillo suo impresso Cardinalis muniuit, & tribus clauis firmari iussit, ac singulis item

idem sigillum impressit, ne quid Religioni, fideique deesset. Sic instructam, & munitam, serico, intexto auro, velamine inuoluit, & in Ara Veteris Sacelli reliquit, vt postera die in nouam transferret. Non dum illuxerat, cum Cardinalis domestico, id est splendido, comitatu adfuit, ac omnes penè anteuertit, paucis in quibus D. Cartharius Decanus, D. de Rubeis, & D. Burattus, exceptis. Hi vigilarant, ac venerant antelucani in vetus Sacellum cum Cardinali, nec moratus est D. Vizzanius Rector, etsi longius in extremo suburbio habitaret. Tū Antonius parari, & Pontificijs vestibus indui cœpit; concurrente interim cæterorum Magistratum, & Professorum, & aliorum multitudine. Accensis cereis capsula, lipsanorum repositorium, denuò detecta, recognita, & iterum cooperta. Mox præeunte in speciem iustæ pompæ qui aderat Populo, Cardinalis infulatus in Ædem nouam se transtulit. Parata erant ad consecrandum Altare omnia. Rē peregit Eminentissimus Princeps Antonius religiosè, antiquo, & Romano ritu.

ritu . Ministrantibus Sacri Consistorij
 Aduocatis D.Buratto, loco Diaconi, &
 D.Bottino, loco Subdiaconi . Peracta
 Consecratione in honorem Santi Iuonis,
 reditum in vetus Sacellum, vbi deposita
 reliquiarum capsula interim fuerat: ea ac-
 cepta, & in nouam Ædem magno cum
 comitatu, & splendore, deferente Cardi-
 nale, deducta, vt in finem Altaris conse-
 crati honestè conderetur. Altare sic erat
 constructum . Moles lapidea clausa vn-
 dique, & obturata, parte auersa parie-
 tem respiciente aperta, & fenestella in-
 aduersa, aream versus, ad conspectum
 reconditorij patente . Ostiolum palmæ
 duæ decussatim positæ, & aurea corona
 in nexu vtriusque, vbi coibant, indita,
 insigne reddebant . Desuper ingens &
 solidum marmor perpetuum impositum
 Aræ loco, ac proinde ex integro sacra-
 tum . Ornatus elegans, & pretiosus . In-
 tus erat ligneum, ex cupressu reposito-
 rium oblongum ad recipiendam mino-
 rem capsulam idoneum, Vrnæ instar, sinu
 capaci . Intra hoc immissa capsula, qua
 inducta, & in locum accommodata alia

operculo clausa, & diligenter obturata fuit, extantibus item palmis, & diademate aurato, quod operculum præferbat. Demum pars Altaris adhuc hians occlusa, aduoluto marmore, in quo descriptum proximè Epitaphium erat incisum, & ostiolum calce obductum. Perfunctus munere Gymnasiarchus tandiù expectauit, dum ALEXANDER adesset, sacra facturus. Ingens Primatum concursus factus. Rapiebat omnium oculos Ædes aulæis è damasceno serico, aureis distincto venis conuestita, & belluatis interpositis peripetasmatis variegata.

Altare multis illustre luminibus ardebat. Nec diu Pontifex abfuit. cum solita corporis custodia, & solemni comitatu. Cardinales partim præcesserant in veteri Sacello excepti, partim comitabantur Pontificem. Cæteri paulatim superuenere; omnes in ædem sedilibus hinc inde positis accepti: utpote qui operanti Pontifici, adfuturi. In promptu erant omnia ad rem diuinam faciendam necessaria. Ergo vestiri Sacerdotali more ALEXANDER, cani exordia,

(iam

(iam pridem Cantores adfuerant) suffiri
 Altare, accedere ad Aram Pontifex, &
 Missam Inchoare. Quæ ritè peracta cum
 se ex ea ALEXANDER de more parum
 precandi gratia collegisset; itum in su-
 periores ædes, quæ turba, & tumultu
 feruebant: sed breui interuentu custo-
 dum corporis, ea remota, hic compres-
 sus: aditusque in aulam Scholarum maxi-
 mæ, Põtifici, qui præibat, & Cardinalibus
 ponè sequentibus factus. Præmissi eò
 fuerant Professores omnes. Secuti Pa-
 tres Purpuratos Aduocati Consistoria-
 les Archigymnasij Præfecti, ac reliqui,
 quorum erat officio cum dignitate inte-
 resse. Aula, quæ amplissima, mirè ele-
 gans exquisito paratu (nempe Cardina-
 lis Antonij) erat, Aulæis vndique è da-
 masceno, intercurrentibus aureis venis,
 serico conuestita, strata pretiosis tapeti-
 bus. In fronte folium aureo fulgore ni-
 tidum edito in loco eminebat, quod de-
 super umbella phrygionico cõtecta ope-
 re tegebatur. Infrà subiectos gradus bom-
 bycinis velis obductos premebat, vt au-
 gustior altè sedentis species esset. Me-

4°
dius aulae, ad passus decem, vacuus erat
locus : à dextra, læuaque sedilium per-
petuorum series tendebatur, alta pedes
duos, tabulatis à tergo erectis, vt com-
modius sedentes exciperet. Ingresso
ALEXANDRO, & in parato folio sedente,
Patres in duobus sedilium ordinibus ab
vtroque latere solij in arcam ductu per-
petuo excurrentibus confederunt. In-
gradibus iuxta folium duo Viri Princi-
pes hoc ordine steterunt. Dextrum pri-
mum Illustrissimus, & Excellentissimus
D. Legatus Sabaudiae. Sinistrum pri-
mum Illustrissimus, & Excellentissimus
D. Marius Pontificis Frater. Secundum
dextrum Illustrissimus, & Excellentissi-
mus D. Augustinus Chifius alterius
ALEXANDRI Fratris filius. Secundum
sinistrum Illustrissimus & Excellentissi-
mus D. Laurentius Columna Comestabi-
lis institerunt. In Area ad Sinistrum
latus prope Sedilia Cardinalium stabant
D. Franciscus Maria Phæbeus Vrbeue-
tanus, vtriusque Signaturæ Referenda-
rius, Vaticanæ Basilicæ Canonicus, Sa-
cris Ritibus, & Cæremonijs Præpositus.
D. Ia

D. Iacobus Ninius Cubiculo Pontificio Præfectus, supplicum libellorum Magister, & Basilicæ Liberianæ Canonicus.

D. Clemens Accarisius Pyncerna Sanctitatis suæ, & miles Hierosolymitanus. Sedato tumultu Præsul Verospius, & omnes Aduocati Consistoriales, Religionis, & officij, & gratulationis ergo, ad oscula pedum accessere, ordine Academicò seruato, & ex omni numero quatuor tantùm defuerunt, nempe Montecatius, Iacobus Gregorius de Rubeis, & Saracenus ab Vrbe absentes, atque Eusebius aduersa valetudine domi detentus. Tum omnium in suggesta conuersi oculi. Erant infra Sedilia Cardinalium ex utroque latere erecta pulpita duo ornatissima, ad dicendum parata. Hic alternis dicturi pro rostris Professores, ad quos attinebat. Hi autem Principes facultatis erant. Dixit è dextro suggestu R.P. Magister Frater Petrus Maria Passerinus de Sestula Procurator Generalis Ordinis Prædicatorum Primus Theologus. Eius Oratio huiusmodi fuit.

DE fide, spe, & charitate tractaturus in presentis anni Theologico cursu mihi B. P. ex S. V. benignitate demandato, in hac Lectionum mearum primordio omnium ex fidei praecepto credendorum Te P. B. infallibilem Magistrum confiteor, Interpretem fidelissimum cognosco, & inerrabilem Iudicem adoro. Hac conclusio sit omnium à me dicendorum firma basis, & stabile fundamentum. Romanus Pontifex verus Christi Vicarius, & indubitatus Petri Apostoli successor est Orbis Doctor, mundi Magister in ijs, quae fidei, & religionis sunt, docendis, interpretandis, diiudicandis, determinandis, nec falli, nec fallere potens. Nihil quidem est, quod heretici quamvis inter sese crudelissimi hostes, omnium unanimi sensu acriter adeo insecutentur, quam hoc Romani Praesulis infallibile magisterium. Sed quid mirum?

sicut

sicut nunquam pueri virgas, quibus corriguntur; nunquam canes baculos, quibus ceduntur; nunquam lupi canes, quibus coercentur, dilexerunt: sic semper heretici Romanae Ecclesiae disciplinam detestati sunt.

Sed positam conclusionem hoc uno enthimemate breuiter probo. Petro ouium suarum Pastori, & plebis suae Duci infallibile fidei, & religionis magisterium, ut in Ecclesia in aeternum duraturum Christus contulit; Igitur illud idem secundum temporum successiones immutabiliter in Romano Pontifice perseuerat. Antecedens habeo probatum ex verbis Christi Matth. 15. fidem Petri commendantis, & dicentis: Tu es Petrus &c. quasi diceret interprete S. Leone: Tu quoque o Simon petra es, quia mea virtute solidaris, ut quae mihi potestate sunt propria, sint tibi participatione com-
mu-

munia. Et super hanc petram, hoc est supra hanc fortitudinem tuam aeternum extruam templum, & Ecclesiae meae Caelo inferenda sublimitas in huius fidei firmitate consurget. Hanc confessionem portae Inferi non tenebunt, mortis vincula non ligabunt. Ex Christi igitur institutione Petri Pastoris fides indefectibilis Ecclesiam in verae fidei confessione in aeternum duraturam fundat, & adeo sustentat; ut eam sub sui Praesulis providentia cautam, nec haereticorum ineptissima vanitas fraudibus agens, nec gentium veterinosus error violenter aduersans, nec totius Inferni Sathanicus impetus aliqua ex parte conuellat.

Addo, & cum eodem S. Leone sic urgeo: Nunquid non omnibus Apostolis commune fuit tentationis periculū? nunquid non omnibus communis diuina indigentia protectionis? & tamen Christus

so-

Solum pro Petri fide Patrem rogat: Ego autē &c. (Lucę 22) Petri specialis à Deo cura suscipitur, & pro fide Petri propriè supplicatur, tanquàm aliorum status certior sit futurus, si mens Principis vieta non fuerit. In Petro ergo omnium fortitudo munitur, & diuinę gratiæ ita ordinatur auxilium, ut firmitas, quę per Christum Petro tribuitur, per Petrum Apostolis conferatur. Duret igitur in eternum Ecclesię vera fides; templum hoc eternum non cadat, non ruat; inter errorum tenebras fulgeat Ecclesię quasi stella matutina in medio nebule, procedat quasi Luna plena in diebus suis, & quasi Sol refulgens in meridie undique dissipet errorum tenebras, undique radios diuinitatis effundat; sed ne occupet eam Chaos, & caligo tenebrarum, splendeat indefectibili luce mens Petri eius Principis, & in Petro Pastore

om-

omnium fortitudo muniatur, ut firmitas per Petrum cæteris conferatur. Per Petrum? Igitur nunc per Romanum Pontificem in Cathedra Petri sedentem. Cōsequentiam mihi probatam donant SS. Præfules Ignatius Patriarcha Constanti- nopol. in epist. ad S. Nicolaum Papam primitū, quæ habetur approbata in Synodo S. actione 3. & Leo Papa Nonus, epist. synodica ad Petrum Antiochenum: Ille de verbis Christi fidem Petri laudantis sic dicens: Tales enim beatas voces non secundum quandam utique sortem Apostolorum Principi solū circumscripsit, & definiuit; sed per eum ad omnes, qui post illum secundū ipsum efficiendi erant summi Pastores, & diuinissimi, sacrique Pontifices senioris Romæ transmisit. Leo verò de Christi oratione pro Petro subiūgens: Quæ venerabilis, & efficax oratio obtinuit, quod hætenus fides Petri, nec de-

*defectura creditur in throno illius in se-
culum seculi, sed confirmabit corda fra-
trum varijs concutienda fidei pericli-
tationibus, sicut hucusque firmare non ces-
savit. Non ergo solus Petrus, imò so-
lus Petrus in se, & in suis Successori-
bus est petra fidei, super quam erecta Ec-
clesia, arx est munitissima, ad quam
quacunq; mundi ex parte fides pericli-
tata confugiat.*

*Et cur non ità à Christo factū fuisset?
Vulneratur fides multitudine sententia-
rum, scinditur pluralitate opinionum,
tollitur omninò, & perit, cum diuiditur,
ut quot sunt voluntates tot sint fides.
Absit ut in Ecclesia non idem sentiamus
omnes in idipsum. Absit ut dicamus
alius ego sum Cepha, alius ego sum Pau-
l, alius ego sum Apollo. Absit ut in
Christi Ecclesia tot sint schismata, quot
Sacerdotes. Vna est Ecclesia Christi,*

vna

*una Christi sponsa, unum Christi ouile,
 unus Thronus regni sui, unum Tribu-
 nal, una Cathedra. Vnius ergo fidei u-
 nus sit Doct̄or, Vnius Ecclesie unus
 Sponsus, in uno ouili unus Pastor, in u-
 no Throno unus Præses, in uno Tribu-
 nali unus Iudex, in una Cathedra unus
 Magister Petrus, & Petri successor, sum-
 mus omnium Pontifex, eminens vertex
 Episcoporum, Presbyterorum summus
 apex, Oecumenicus Patriarcha, Vni-
 uersalis Archiepiscopus, heres Apostolo-
 rum, Hierarcha eximius, Sacrorum sum-
 mus Antistes in plenitudinem potestatis
 assumptus, Pater Patrum, ad quem
 spectat sollicitudo omnium Ecclesiarum,
 æterni Regni Clauiger, Paradisi Ia-
 nitor, in terreno Iudicio Cæli Iudex.*

Secundus è sinistro D. Iosephus Pala-
 molla Policastrensis Primus Canonum
 Professor hoc modo,

Tu

Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam
 Matth. 16. can. in nouo 2. dist. Dicit
 prima Veritas, & prima petra. Sicut ego
 sum petra inuiolabilis, can. fidelior 50.
 dist. Sicut ego sum lapis angularis, qui
 facio utraque unum. can. in nouo 21.
 dist. Sicut ego sum fundamentum, prater
 quod nemo potest aliud ponere. can. cum
 Paulus 1. q. 1.

Ita quoque: tu es petra, & super hanc
 petram edificabo Ecclesiam meam: super hanc
 fortitudinem extruam eternum Ecclesie tem-
 plum S. Leo PP. in can. ita Dominus
 19. dist. can. quamuis 21. dist.

Tu es Petrus &c. ut eterni templi
 structura, mirabili munere gratia Dei,
 in Petri consisteret firmitate Nicol. III.
 in cap. fundamenta de elect. in 6. can.
 omnes 22. dist.

Tu es Petrus à petra dictus, quam

D

con-

confessus es, quam cognouisti dicens ?
 Tu es Christus filius Dei uiui; & su-
 per hanc petram, idest super me ipsum
 edificabo Ecclesiam meam. S. Anacletus
 in can. sacrosancta 22. dist.

Tu es Petrus; petra enim dicitur, eo
 quod primus in nationibus fidei funda-
 menta posuerit, & tanquam saxum im-
 mobile totius corporis Christianitatis mo-
 lem contineat. S. Ambrosius in can. fide-
 lior 50. dist.

Tu es Petrus, qui sibi antea infirmus
 fuerat, fieret omnibus firmamentū; et qui
 ipse interrogationis tētatione nutauerat,
 ceteros fidei stabilitate fundaret. S. Am-
 brosius in can. considerandum, & can.
 fidelior 50. dist.

Tu es Petrus; cui Beatō eterne uite
 Clauigero terreni simul, & cœlestis Im-
 perij iura commisit. Nicolaus II. in can.
 Omnes 22. dist. Et tibi tradidit Deus

om-

omnia Regna mundi Extrauag. si fra-
 trum. Ioannis XXII. Quodcumq; ligaueris
 super terrā, erit ligatū et in Cælis. S. Ana-
 cletus in can. in nouo 2 1. dist. can. quam-
 uis ead. dist. Hieremie 1. Ecce constitui
 te hodie super gentes, & Regna, ut euel-
 las, & dissipes, ædifices, & plantes Inno-
 centius III. in cap. solite de maiorit. &
 obed. c. nouit de iud. can. si Imperator
 96. dist.

Tu es Petrus. Et bibebant de conse-
 quente eos petra, petra autem erat Chri-
 stus. S. Ambrosius in can. re vera, de con-
 secrat. dist. 2. ubi gloss. verb. petra.

Tu es Petrus, ut in Beatissimo Petro
 Apostolorum omnium Summo principa-
 liter collocaret; ut ab ipso quasi quodam
 capite dona sua velut in corpus omne dif-
 funderet S. Leo PP. in can. ita Dominus
 19. dist. can. cum Beatissimus 24. q. 1. c.
 fundamenta de elect. in 6.

Tu es Petrus, & super hanc petram. Aedificat super unum, quia unica est Ecclesia. Vna est Columba mea, perfecta mea, vna est: matri suae, electa genitrici suae. Vnum Corpus. Vna spes vocationis vestrae. Vnus Spiritus. Vnus Dominus, vna fides, vnum Baptisma, vnus Deus. S. Cyprianus in can. loquitur Dominus 24. q. 1. & S. Anacletus in can. sacrosancta 22. dist. Vbi Apostolica Sedes caput, & cardo est omnium Ecclesiarum à Domino, et non ab alio constituta. Sic in c. ad honorem, de auctorit. & usu pall. Petrus in plenitudinem potestatis in toto Orbe est assumptus; sic in c. fundamenta de elec. in 6. Petrus in consortium individuae unitatis assumptus.

Tu igitur B. P. es Petri Successor c. 1. de translat. Episc. can. cuncta per mundum 9. q. 3. Christi Vicarius Clement. Romani de iur. iur. Imo Vicarius veri Dei

Dei. Innocentius III. in c. quanto de trā-
 slat. Episc. ibi; qui non puri hominis, sed
 veri Dei vicem gerit in terris; & dein-
 de: Non humana, sed Divina potius
 auctoritate dissolvit. Reddit rationem in
 c. novit de iud. Quia potestas nostra non
 ex homine, sed ex Deo est.

Tu tandem es Director Domini-
 gregis, à quo reliqui Episcopi in plenitu-
 dinem potestatis sunt vocati: ut in Conc.
 gener. Lugd. sub Greg. X. relato in cap.
 ubi periculum S. cæterum de election.
 in 6.

Tertius è dextro D. Iosephus Car-
 panus Romanus primus Legum Doctor
 dixit hac ratione.

CV M in postremis lectionibus è
 prima vespertina Iuris. Civilis or-
 dinaria sede, quam humanissima tua be-
 neficentia, licet immeritus, sum assequu-
 tus B. P. exposuerim antiquissimum Pre-

D

3

toris

in partem sollicitudinis, non

toris edictum * de operis noui nuncia-
 tione, illam per opportunè in hanc felicif-
 simam diem reieci questionè, Num lau-
 dem, eamque non exiguam nouitas me-
 reatur. Mirum quippe uideri potest, aut
 etiam debet, quòd ulla commendatione
 nouitas sit prosequenda, dum edicto
 prohibetur * Cesareo: sed & illud mi-
 rabilius, cur non sit summopere celebrā-
 da, cum Pontificio tuo tam præclarè re-
 splendet in factò. At nodus hic tam tuo
 Pontificio factò, quàm Cesareo sobuēdus
 edicto est. Factò scilicet tuo perdisceat
 non Romana modò Iuuentus, sed Orbis
 planè uniuersus, quæ nam uitanda sit
 nouitas, quæ sequenda. Alia quippe est,
 quam ducit honestas, comitatur utili-
 tas, uirtus fouet; & hæc in omni tuo
 renidet opere: alia, quam trahit libi-
 do, fraus operit, exaggerat lis; & hanc
 ne vicinorum edificijs, aut lumina pro-
 hi-

* l. Præ-
 tor, ait in
 princ. &
 §. deinde
 ff. de o-
 per. nou.
 nunc.

* d. l. Præ-
 tor, ait §.
 hoc inter
 dictum
 prohibi-
 torium
 est.

hibendo, * aut auras intercipiendo salu-
 res, * detrimentū intentet, iura coërcent
 Imperialia. Verū enim vero præclara illa
 novitas, qua tua in hac amplissima Vrbe
 rutilat, unde quaque munificentia, per
 quam tum edificiorum, platearum, viarū,
 fontium, templorum crescit indies pul-
 chritudo, atque maiestas: tum corporum
 vigor, ordinum decōr, morum animorum-
 que concinnitas, ac virtus augetur, am-
 plificatur, attollitur, non modò placebit
 id ēt idem repetita, sed sicut votis est am-
 nibus amplectenda, ita tanquam præsen-
 tis edicti finis, atque anima, * linguis
 prorsus omnibus concelebranda est; quan-
 doquidem que lex privata consulit utili-
 tati, publicam profectō non contemnit, sed
 efficacius curat. * Vtque cetera pertrā-
 seam, que delectabilior, que utilior, que
 gloriosior unquam novitas, quàm Aedes
 hæc Sapientie, illis hætenus vocibus ex-

* l. lumi-
 num l. in-
 ter ser-
 uitates
 * l. si ar-
 borem
 ff. de ser-
 uic. Vr-
 ban. Præ-
 dior.

* l. r. §.
 nuncia-
 tio, & ibi
 DD. ff. de
 oper. no-
 ui nunc.

* can-
 erit au-
 tem lex.
 4. dist.

D 4

posi-

posita, hinc fabricari est ceptum, quod ab-
 solui non potuit, nunc demum tuo ma-
 ximo beneficio, toto ambitu perfecta, &
 bibliotheca, hortoque medico instructa,
 ac novis exedris aucta, vel cum ipsa cer-
 tare videtur aeternitate. Jam enim hinc
 Roma, hinc Orbis expectat, ut solidissima
 propagentur fundamenta virtutum, ut
 per liberos se se tractus diffundant lumi-
 na scientiarum, ut salubres ex literarijs,
 medicisque viridarijs in corpora, men-
 tesque transpirent ubertim aures, ut no-
 ua semper accessione nobilium studiorum
 non solum suprema humanae molis portio
 aditum sibi ad vitam referet sempiter-
 nam: verum ipsamet aspiret mortalitas
 ad immortalitatem. Huic autem tam ma-
 gno, tam splendido bono, non modo Prae-
 toris non obsistit edictum, sed & liuoris,
 ac temporis edacitas, et mortis ipsius im-
 perium, Tartarique latratus cedunt. At
 quid

quid inquam cedunt? imò eò laudant,
 plauduntque parentius, quò nouitate hac
 præclarissima non presenti duntaxat se-
 culo, velut unico tantùm Orbi, sed
 futuris omnibus ætatibus, quasi totidem
 mundis gloriosissime prospicere Te præ-
 sentiunt, presaguntque P. B. Siquidem
 non vnis contentus populis benefecisse,
 contraria quadam ratione Macedonis il-
 lius umbratilem gloriam solida longè su-
 perasti virtute; adeont sicut illius inex-
 plebilem regnandi cupiditatem non tam
 satyricè, quàm vere Poeta perstrinxit,
 inquiens.

Orbis Pelleo Iuueni non sufficit vnus.

*Ita de Te longè verius non tam canere,
 quàm vaticinari oportet.*

*Knus ALEXANDRI non sat virtutibus
 Orbis.*

Quartus exaduerso D. Benedictus Ri-
 ta Leonissanus Theoricæ Medicinæ Ma-
 gister hunc in modum.

Iuuen:
 satyr. 2.

06-

Occasionem, Beatissime Pater, quam
 volucrem, ac precipitem Aphor.
 1. mirus decantavit Hippocrates, in me-
 dicina facienda primum obtinere locum,
 nemo sane mentis inficias ibit; per occa-
 sionem enim intelligimus ex Romano O-
 ratore, ac philosofo lib. 1. de officijs ido-
 neum tempus ad aliquod agendum, vel
 non agendum, siue ex Hippoc. tempus op-
 portunum, in quo non multum est, quod
 idem Sapiens Senex de locis in homine
 pronunciat, tempus est in quo *καρῆς*,
καρῆς verò, in quo tempus non multum,
 ubi etiam per *καρῆας* temporis breui-
 tatem intelligit, in qua captanda medici
 sapientia emicare consuevit; occasione e-
 nim non cognita, imperiti toties peccant,
 quoties præsidia egrotantibus apparant,
 & multa solliciti agunt, ne non solliciti,
 vel ne nihil agere videantur, ut quere-
 batur Quintilianus, cum absente occasio-

ne

ne summum sit medici opus nullam adhibere medicinam; at presentem occasionem nemo agnoscit, nisi qui iudicio, eruditione, ac experientia præcellat, eoque minùs agnoscit, quo illa fugacior, atque adeò hoc loco ab Hippoc. addita est particula ὄξυς quæ acutiem significat, hoc est, tempus agendi quàm angustissimum, cum quotidiana nos doceat experientia ob intempestivam dilationem egrotos perire; Quare Hippoc. in Epist. Crateuam admonet, procrastinationem in omni arte malam, potissimum verò in Medicina, in qua dilatio vitæ periculū parit, quod exemplo aque rapidè currentis illustrare licet, in qua si quis manum suam imponat, attollat deinde, iterumq; ponat, eandem minimè continget aquam; ita singulis horarum momētis corpus variatur, & primarum qualitatum in elementis inuentarum harmonia dissolvitur;

tur; quare in diuinis literis dictum est,
 sicut aquæ dilabimur, & eleganter Se-
 neca flumini humanum corpus cõparat;
 manere enim Tiberis nomen ait, sed flu-
 xisse aquam, nec nos eosdem esse hodie,
 qui heri fuimus. Cùm itaque corpus ce-
 lerrimè permutetur, nec minus humores
 suos varient motus, quàm suos sydera a-
 spectus, conuersionesque discriminent,
 fit ut opportunũ tempus agendi ocysimè
 effugiat, cum ex Iano Damasceno non
 sit idem morbus de mane, & de sero; nec
 eadem sanitas de sero, & de mane con-
 seruatur. Medicinæ enim difficultas con-
 sistit quidem circa morborum diagnosim,
 ac prognosim, causarum procatarticarum,
 antecedentium, & coniunctarum per-
 spicacem indagationem, indicantium,
 contraindicantium, permittentium saga-
 cem intelligentiam, medicamentorum
 inuentionem, quantitatem, & qualitatem,
 que

que adipisci non facile est, sed multo
 magis arduum est, quoniam morbi tempo-
 pore, & qua hora sit remedium admini-
 strandum. Philonis filia intempestive
 cœnavit, inquit Hippoc. lib. 1. Epid. sect.
 3. tex. 33. ideo obiit, quia lautius com-
 edit die critico, quo maxime abstinere de-
 buisset. Euryanactis filia racemum co-
 medit, ex eo quis forte argumentum va-
 letudinis deprompserit, at illa interiit,
 ut narratur lib. 3. sect. 2. egrot. 6. Quot
 etiam egri, dum vires colligere haustu me-
 ri meditantur, ut colluctentur cum mor-
 bo, precipitem mortem febris acuta sibi
 intulerunt, quoties hydrotica, alexiphar-
 maca, & bexoartica intempestive porre-
 cta multos resolutis viribus sustulerunt.
 Iure ergo Veteres occasionem cum noua-
 cula depingebant, quam dextre insertam
 gerebat, quod omni acie acutior existat
 occasio, & Gal. lib. 12. de usu partium
 me-

*medicæ Artis præstantiam ex occasionis
 arripiendæ difficultate colligit (in illis
 inquit omnibus industria admirationem
 concitat, in quibus Symmetriâ ipsa an-
 gustis adeo terminis circumscripta est, ut
 si tantillum addideris, vel abstuleris to-
 tum opus euertas, quæ verò habent latitu-
 dinem magnam, ea vel imperiti possunt
 efficere, quòd si quid angustum fuerit, ac
 sine ulla latitudine, id non cuiusvis sa-
 pientiæ, atque experienciæ est putandum)
 Cum ergò sanitas in Symmetria, morbus
 in ametria consistat, atque Medecina ex
 Hippoc. lib. de vet. med. sit ἀφαιρέσις καὶ
 ἀφαιρέσις adiectio nempe, & detractio,
 difficillimi operis medici in eo cardo ver-
 titur, ut occasiones detrahendi, vel ad-
 dendi opportunis temporibus arripiantur,
 subijciente eodem Gal. (ob eam sanè cau-
 sam) cum Hippocrates ipsam medicinã
 artem longam esse dixisset, subdidit, oc-*

ca-

casio autem præceps, quia nisi occasio esset præceps, sed latitudinem haberet magnã, haud quaquam longa esset. Longa itaq; ars est, quia præceps occasio; nam ad præcipitis occasionis in medendo momenta arripienda, eruditione ingenti, prudentia singulari, longiori experientia opus est, atque adeo medicum oraculum imperat, ut medicus in omnes occasiones bene gerendi intētus sit. Semper profis, ne quid noceas. Hæc meditare, nihil negliges. Etenim (ut sapienter Isocrates in paranesi ad Demonicum docet) quidquid non tēpestivè, nec in loco fit, ubique molestum est; ac Sophocles de occasionis præstantia enunciat, hominibus quocumque in negotio tanquam Magister maximus est occasio, utque Vegetius lib. 3. in re militari occasionem ad triumphum referendum plurimum pollere, ait. Occasio, inquit, in prælio amplius solet iuare, quàm virtus.

(ut

(ut Theologi mystici docent) precipitem esse huius Vitæ occasionem, ex cuius singulis momētis pendeat eternitas: ut prudens mercator in foro permutandarum mercium occasiones aucupatur: ut diligēs colonus sativum tempus observat, ita Poeta de medicina porrigendæ occasione concinit.

Temporibus medicina valet, data tēpore profunt.

Et data non apto tempore vana nocent.

Nostra etiam natura in humidis cōsistit: quæ verò in humidis instabilia esse ex Hippocrate confirmat Galenus, qui in comm. lib. I. prog. hæc habet; ita volat occasio, ut aliqui hac aura vitali destituantur, priusquam vocetur medicus, aliqui verò accito medico, illicò pereunt, quemadmodum maritus Lechus, qui die octava moritur ictericus, cum septima fue-

fuerit vocatus Hippocrates, qui lib. de arte
 hanc habet sententiam, omnem morbum curari
 posse, si Medicus opportunam occasionem non
 amittat. Valeant igitur, qui presente occa-
 sione in crastinum diem phlebotomicam, aut ca-
 tharticam potionem, aut putridae partis ex-
 cisionem, vel unctionem differunt; Nam in A-
 thletica plethora Hippoc. 3. Aphor. ne ex ve-
 narum interceptione, vasorumque maiorum ru-
 ptione repentina morte pereant, qui ad sum-
 mum valetudinis apicem peruenere, bonum
 habitum his statim solvere expedit, et si phle-
 gmone systrophica fiat, pro virium ratione, et
 aetatis cita sanguinis detractio imperatur; quia
 fugit, ac volat, imo auolat occasio, & paruae
 occasiones (ut inquit Demosthenes) paruae, in-
 quam, occasiones magnarum rerum causa exi-
 stunt, ut scintilla incendij maximi; lapsaque
 occasione, & letho urgente non sapientis erit
 dicere, non putaram; Et iure Pittacus celebra-
 tissimam inculcabat sententiam γινώσκει τὴν ἀφορμὴν,
 hoc est agnoscere occasionem. Iubenturque Prin-

E

cipes

cipes in Republica administranda, et rationi, et rebus ipsis, et tēporis opportunitati seruire. Quæ omnia perbellè aduertens sanctissimus Pontifex in præterita Urbis calamitate, nec momentaneã pestifera debellã de bellua occasionem omisit; Belluã enim vastatricem Prouinciarum, ac Populorum pestem appellat Artaxerxes in Epistola, quæ apud Hippocratem extat, his concepta verbis. Rex Regum Artaxerxes peto gaudium. Debellamur non belligerantes, hostẽ enim habemus, bestiam illam ouilia deuastantẽ, dum furente inquam hac bellua, ac Populum Romanum discerpente, non solũ spiritualibus, sed etiã temporalibus alimētis, suum ouile quam uberrimè sustentauit; quod mihi magis, quã alijs obseruare licuit, cum Prothophysisci munus exercerem, luctuosissimoq; eo tempore, quo (proh dolor) bonæ artes silebant, ac studia penè sepulta iacebant, euoluto, protinus occasionẽ arripuit, ut non modò fœlicibus illius auspicijs reuiuiscerent, sed, ut magis,

ma-

magisq; pristino splendori, dignitatiq; restitueretur, dum Romani Lycai domicilium molibus auxit, Templū ornauit, Bibliothecam struit, & instruit, & quod magis est, nobilissimam, ac apprimè necessariam facultatem botanicam, cōparato medico horto, instaurauit. Sed hæc & consimilia Vrbi, & Orbi per quam notissima enarrando, fortassis astantibus ridiculus videbor, sūma quidem cum ratione; pronunciat enim Aristoteles in lib. Acroamaticis, hoc est de physico auditu lib. 2. tex. 6. Ridiculū est tentare demonstrare dari naturam, quia (inquit Philosophus) manifestum per immanifestum, notū, per ignotum demonstraretur: Propterea sileat, taceat, inquam coram Apolline sciolas.

Quintus dexter R. P. Magister Frater Antonius Marinarius Carmelitanus Metaphysicus Lector; eius hæc fuit oratio.

IN Paradiso voluptatis miserè præuariatatus est homo, cuius culpa humana posteritas, facta massa dānata, licet amiserit,

E 2 quam

quã in primo Parēte acceperat sanctitatē, et omnino perdidit, quæ diuinitus, et gratuito Deus condēs naturā dignatus est illi diuinæ largitate tribuere: tamen id, quod est hominis non omisit, & in naturalibus vulnus passa est, non interitū, atque adeò in terris dū viueret, ut honestā haberet operandi materiã; libertas eius arbitrii naturalis ad utrūlibet indifferens læsa quidem stetit, non extincta, suorum operum imperatrix remansit, et domina; ut ipsarū virtutum moralium esset decore spectabilis, si quas fortè suæ libertatis obtinisset industria; Vires etiã intrinsecas, naturales, et proprias partis intellectiue retinuit, quibus scientias assequeretur, & maxime Metaphisicam, qua Deū agnosceret naturæ sui Authorem, quæ diuinæ gratiæ largitorem peccati originalis cōtractione perdidit. Est ergò vera Philosophi sententia docētis lib. 4. suæ Metaphis. (qui mihi labenti anno est impositus explicāndus) omnes homines natura scire desiderant; scilicet eam
insam

ipsā Metaphisicā, quam habebat præ manibus. Et hæc est maxima dignitas, atq; excellentia huius scientiæ, ut nimirum ab homine naturali inclinatione diligatur, quātumvis humane vitæ nihil afferat utilitatis. Probat hoc Philosophus à paritate rationis de Visu, quē, ut inquit ille, præ omnibus eligimus. causa autē est, quod hic maximè sensuum nos cognoscere facit, & multas differētias demonstrat. Hoc idem habet Metaphisicā; facit enim nos cognoscere, cū sit habitus maximè omnium cognoscitivus, & ex modo attingendi obiectū, quemdā hominis intellectū eam quicumq; dixerit, non ille quidem longius aberrabit à vero. Humanus namq; animus, licet incorporeæ splendeat excellentia quidditatis, quia tamen est in nostri corporis obscuro, per corporata hæc manuducitur ad Deū, et invisibilia eius per ea, quæ facta sunt suis ipsis penè subiecta oculis contēplatur; nō alio quidem lumine quā eo, quod ab agentis intelligentiæ suæ spiritu ita est à corpore fantas-

*tasmatū defæcatum, & exinanitum, ut totū
 quasi celesti luce irradiatū existat, sic pro-
 nunciante Philosopho, oportet intelligentē
 fantasmata speculari; non aliter hæc scien-
 tiarū omniū imperatrix Metaphisica intel-
 lectiue parti emula videri poscit, quia quid-
 quid habet inuolutum in materia rerū crea-
 tarū, quas videmus, uniuersitas id sua illa,
 non uniuersali, qua genus discernatur à spe-
 cie, sed formali abstractione speculatur, qua
 forma potentia deposita emergit pura & im-
 mortalis; ad instar ergo intellectus humani
 naturalis hæc sciētia contēplatur ens, ut ens,
 de quo demonstrat verū, bonum, unū, & non
 solū multas differētiās quod Philosophus
 dixerat de visu, sed uniuersa etiā demon-
 strat ipsum usque Deum, quem considerans
 Theologia naturalis nūcupatur. Addet Me-
 taphisicus christianus; hæc eadē scientia di-
 uinæ fidei lumine illustrata tangit ordinem
 gratiæ; quid enim est aliud discursus Theo-
 logicus, nisi Metaphisicus innixus principijs
 fidei?*

fidei? Et verò hæ sunt artes huius preclarissi-
 ma sapiëntia, dogmata diuinitus reuelata cum
 natura, & vera philosophia conciliare, si ta-
 men rectus ordo seruetur, ut scilicet nullum
 præiudiciũ inferat cõclusioni Theologica, aut
 eius, quæ sũt ab Ecclesia infallibili definitione
 sãcita, ut magistro fidei sit subiecta, hic præ-
 ueniat, ipsa sequatur, huic regule infallibili
 ipsa regulata non minus humili quã reuerenti
 subseruiat, atq; obediatur famulatu. Si quid ali-
 ter docuerint Metaphisici, deceptionũ suarũ
 noscãt esse sophisma, ingeniorũ suorũ fatean-
 tur esse acumen, idq; vitreũ, quod lucet vani-
 tate, sed frãgitur veritate. Neq; timendũ erit
 Philosopho christiano per fidẽ extinguí hanc
 sciëntiã naturalẽ. Ut enim gratia non destruit,
 sed perficit naturã hominis, Verum, inquit
 Pontifex in Cõcilio Lateranẽsi sub Leone X.
 sess. 8. vero minimẽ cõtradicit, et cũ Sãctitate
 Tua, hoc est cũ homine ALEXANERO VII.
 Pon. Max. naturaliter cognito, optimẽ coheret
 Vicarius Christi diuinitus reuelatus, ita sanẽ

Me-

Metaphisicus iste discursus naturalis acquisitus, & lumē fidei, diuinæ docendæ veritati indiuidua connexionē subseruiūt, et obsequuntur. Munitur quidē innocētia morū æquæ, ac doctrina sanctorū Patruū Christiana Religio; sed horū omniū sapienter asserta Virorū nō nisi diuinæ fidei lumine illustrata, et huius sapiētiæ luce perfusa hæreticorū tenebras eliminariūt. Testetur id, ut nihil dicā de cæteris, Augustinus in ea conflictus acerrimi disputatione grauissima de hostibus diuinæ gratiæ triūphator. Is enim cū rationū, et argumētōrū inimicos coarctabat angustijs, admirabile dictu est in quāta illi se abrupta precipitabant, metuentes retia veritatis; ut iure merito dixerit Sotus in præfat. ad lib. de nat. & grat. quātō Augustinus sua Dialectica maius Ecclesiæ exhibuit negotiū, dum erat Manichæus, tantō aduersus hæreticos ei postea fuit utilior factus Philosophus Christianus.

Succedere linguarum exoticarum Professores. Primus sinister dixit D. Ioannes Baptista Iona Hebraicè ita.

DAuidicum illud *Psalm.* 64. breuissimè exponam. Quod licet *Latina versio sic habeat.* Te decet Hymnus Deus in Sion. *Hebraicè tamen sic vertitur:* Tibi silentium laus Deus in Sion. scilicet electum non modò; sed etiam assumptum à Deo Pontificem Maximum singulari inter homines sanctos præconio predicat idem Dauid, nec titulum sibi. Beatitudinis fastigio Tuo (Beatissime Pater) attribui solitum. Beatus (inquirens) quem elegeris, & assumpxisti.

בְּמוֹמֹר סֵה כְּפִי נוֹסֵחַ
 הָעֵבְרִי אֹמֵר לְךָ דוֹמִיָּה
 תְּהִלָּה אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן: וְאָמַר
 אֲשֶׁרִי תִבְחַר וְתִקְרַב עֲלֶיךָ
 אֲדוֹנָנוּ אֲפִיפִיּוֹר:

*Atque hoc duplici Cardine niti digni-
tatem istam testis est in eius typo Aarone
Midrasf. Samuel, locum illum sic inter-
pretatus; Multi, inquit, electi, sed non
assumpti fuerunt. Dicitur enim de Abraã,
Nehem. 9. Tu ipse Domine Deus, qui
elegisti Abram, &c. non fuit de eo di-
ctum, quod fuerit assumptus.*

במדרש שמואל אומר
הרבה נבחרו ולא נקרבנו
אברהם נבחר שנאמר נחמיה
ט' אתה יהוה אלהים אשר
בחרת באברהם ולא מצינו
שנקרבנו:

*De Iacob etiam exponitur, quod fue-
rit electus, Psal. 134. ט. 4. Quoniam
Iacob elegit sibi Dominus, & non re-
pe-*

peritur, quòd fuerit assumptus :

ביעקב מצינו שנבחר
 שנאמר מזמור ק' לה' פסוק
 ד' כי יעקב בחר לו יהוה ולא
 מצינו שנקרב :

*De David similiter dicitur, quòd fue-
 rit electus Psal. 77. Et elegit David
 seruum suum ; nec de eo reperitur, quòd
 fuerit assumptus .*

בדוד מצינו שנבחר
 שנאמר מזמור עח' ויבחר
 בדוד עבדו ולא מצינו שנקרב

*Quisnam igitur dicitur electus simul,
 & assumptus, nisi Sacerdos magnus Aarō?
 Vis electum? En Num. 17. habetur,*

F 2

Quem

Quem ex illis elegero, germinabit Vir-
ga eius; & paulò infra: Regressus in-
uenit germinale Virgâ Aaron in Do-
mo Leui. *Vis etiam assumptum? En,*
Exodi 28. Applica quoq; ad te Aaron
fratrem tuum de medio filiorû Israël.

ומי הוא שנברר ונקרב
הכהן הגדול שנאמר באהרון
במדבר יז' והיה האיש אשר
אבחר בו מטרו יפרח והנה
פרח מטרה אהרון לבית לוי
הרי שנברר ונקרב שנאמר
שמורת כה"ן ואתה הקרב
אליך את אהרון אחיך מתוך
בני ישראל הרי שנקרב;

*Ergo, Beatissime Pater, postquam
pro-*

*probant Te electum, & assumptum esse à
Deo, silebo, & ut cum Davide loquar:
Tibi silentium meum sit laus Tua.*

נֶאֱמַר כֵּן מֵאַחַר שְׂאֵתָה
נִדְּנֵנוּ אֶפְיֵינוּר נִבְחַרְתָּ
וְנִקְרַבְתָּ אֲשֶׁרִיךְ וְאוֹמֵר עִם
דָּוִד לֵךְ דּוֹמִידָה תִּהְיֶה
וְשִׁתִּיקוֹתַי הִיא תִּהְלֶתְךָ ;

Secundus dexter D. Demetrius Phale-
reus Græcè sic dixit.

Τῆν καταπαλίον πινάματ' ἄχρει δπι-
καλουιδρέ μου Μακαριώτατε. Πάτερ,
ἐν τῷ δε παρόντι ἐτῷ, τῷ τῆς ἑλλωίδ' Ἐισα-
γωγῆν μὲ τῷ Ἰσοκράτους Παρανετηκοῖς λόγους,
δε με σαφάοισα, ἔ τὰς αὐτῆς ἀρετὰς ἀνήσοα,
ἀλλὰ γε θεός τις δάμιαν πῆαν μὲ δῆλων,
ἀξιώτατον δῆδασκέ μοι ἀπὸν ἑπαγεῖν ἐκῆτι Ἰσο-
κράτους ἀρετὰς, ἀλλὰ τῷ σοφωτάτε μεγίστον
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ἄχρευ Ἀρχιερίως, ἀρε-
τὰς ἠεθ' ἰκαί τε σραξὶς ἑκωμιάζιν· αἴπρε μὲν
F 5 οὐί,

οὐδ', ἴσούτω μογίσται καὶ ἔκπειρα ἀξιώται
 τυχεαίουσιν ἄσται, ὥστε αὐτὰς ἔκωμιάζειν, σο-
 φος δ' ἰπίσημός τε ἀπὴρ ἀνάγκῃ ὅ ὑπάρχει, ὡσαύτε
 ἐν τοῖς Ποιηταῖς Ὀμηρὸς αὐτὰς ἐμμοχλῶς αἰδέ-
 ναι, ἐν τοῖς Ρήτοροι Δημοσθένους ἐφυῶς ὡδὲ ταύ-
 τας δημηγορήσασιν, ἐν τοῖς ζωγράφοις Ἀπύλλης
 αὐτὰς κομψῶς εἰκονήσασιν, ἐν τοῖς Ἐρμολύφαις
 Λύσιππου ἀκρεβῶς ταύτας γλύψειν, ἐγὼ δὲ
 ἐ τυχεαίω ὦν τῷ Τριέτων· διὰ τὴν τῆς ἀρετῆς
 ἀξιώτητα, τὸ μέγεθος τε τῆς ἡρωικῶν ὡδὲ ξειῶν
 θυρωσῶν, καὶ τῆς ἐρίου ἀπὸ φρονήσεως ἀπὸ τῆς
 τῶν πανιῶν τῆ λέγειν καὶ βραδείτης εἰ γλώσσῃς.
 ὡεὶ σάμιλον μᾶλλον σιωπῆν, ἢ ἀπειροφῶς ἔκω-
 μαίειν, κλίνων ἐν τῷ ἐμῷ καταλῶ ὡεὶ ὄδῳ
 ἡρωικῶν σου πύδας σίβω τὸ πῆς αἴης ἀξιώτητος
 μέγεθος.

Divini Spiritus sanctissimi inspiran-
 te gratia B. P. hoc ineunte anno intro-
 ductionem Graeci idiomatis sum explicā-
 turus cum Isocratis declamationibus,
 eiusque praestantiam commendaturus. Sed
 diuinum quid Numinis me fovens am-
 plissimam mihi opportunitatem exhibuit,
 ut videlicet non amplius Isocratis virtu-
 tes,

tes, verùm Sapiëntiffimi, atque Sanctiffi-
 ffi Viri maximi ALEXANDRI
 Summi Pontificis dotes, heroicaque faci-
 nora laudibus efferrem. Verùm quia tã-
 ti Principis virtutes eximie, & omni
 laudatione digniffimæ summum præconẽ,
 Virum utique sapiëntiffimum, atque in-
 genioffiffimum sibi defiderarent; ut inter
 Vates Homerum, qui dulciffimè, & he-
 roicè eas decantaret; inter Oratores De-
 mosthenem, qui facundè ipsas oratione
 profequeretur; inter Piçtores Apellem,
 qui ingenioffè eas pingeret; inter Sculpro-
 res Lysippum, qui earum simulacra mol-
 lifsimè vel marmoribus efformaret; & ego
 perpensa earum virtutum magnitudine
 cum unus ex ijs Viris non fim, utpotè di-
 cendi infcicia tenuiffimus, & lingue etiã
 hesitatione, decrevi propterea silentio po-
 tius Tuæ B. P. opera venerari, quàm
 ineptè laudare, ut Maieftatem Tuam

*pronus adora, caputq; Tuis sanctissimis
pedibus suppona.*

Tertius sinister D. Abrahamus Ecchellen-
lensis Syriacæ ; Quartus dexter R. P.
D. Ludouicus Marraccius Arabicæ lin-
guæ Professores : qui duo venusta Epi-
grammata peregrino idiomate concepta,
mox in latinam linguam conuersa in
laudem Pontificis recitarunt hoc ordi-
ne . Ecchellenfis.

الحمد لله : اسبب اجرا : وملاحمه

وهو

هو ان جعله : كما فعلنا :

مخبرنا

جنا فكلنا : الله اعلم : حرمنا

مضمونا

وهو

plex quem Mundus adorat:
Cui sacrum redimit terna corona ca-
put.

Te Chaldaea parens Abraha germana
parentis

Romanae Fidei praedicat ore patrem.
Utque Tibi hospitij metius gratetur ho-
nozem,

Addidit & lingua murmura sacra
Syræ,

Gratius utque tuas duplex sonus intret
in aures,

Qui doceat linguas, alter Abramus
adest.

Marraccius verò sic.

F Estiuissima Panegyris gaudia,
que presentis Vultus Tui Maie-
stas conciliavit B. P. Arabico Rhythmo
expressa, Latino carmine mox expli-
cabo.

كنا امواتا فعادت الينا الابرار
وتجددت

وبمقدت في مدورنا الاقصر
 فخصت الظلمة بنور البرصاء
 فاقصت اقطار الارض والمسبب
 واشرق علينا شعاع الجلال
 إذ طلعت نجومك من الجبال
 انا من قبل في الظلمة حارزون
 لنورك يا شمسنا منتظرون
 قد جمعنا الله فاستجاب الدعاء
 في يومنا انفتحت ابواب السموات
 إذ فتحت بيديك بيت الحكاء
 يا اسكندر في مدينة العظمتنا
 اقدم اليك جماعة الصالحين
 وفتوح

وفرح نور وجهيك المومنين :
 اتي لرجليك مقبل بالجمد :
 اقرب دعاء لانهك المومنين :
 هدى الفقير فلك طول الايام :
 يكن وغايته الخسد الى القسم :
 لا خوف في حياتك من الثرام :
 فليت لا يكن لعسرك العسامه :
 اياك فليعبدا العتوب مطيعين :
 ويحمد لجمك قمر المومنين :

Id est :

*Spiritus extinctos rursum circumvolat
artus:*

Et nona se infundunt gaudia pectoribus.

Nox

Nox abit : atque oculis fulget lux aurea
nostris

Chisia dum summis Montibus astra
micant .

Quot votis , quantiſque diem cor triste
ſerenam

Expetijt Numen vota habuere pium :
Romanae reſeras hodie dum Tempia Mi-
neruae ;

Aetherea pandis limina clara Do-
mus .

Accurrit ſupplex Tibi , Princeps , turba
piorum :

Et fruitur vultus lumine leta Tui .
Ipſe etiam ſacris affigens oscula plantis .

Offero , pauperibus munera prompta ,
preces .

Sis ſelix , viuasque diu : Te ſoſpite nun-
quam

Romuleum inuadent bella , luesve ſo-
lum .

Sis

*Sis fœlix ; Regemque fori Te Thraces
adorent :*

*Atque colat Stellam Barbara Luna
Tuam .*

Ultimus è sinistro suggesto D. Iacobus Albanus Ghibbesius Professor Rhetorices hanc orationem habuit.

CUM immortalia tua merita, SANCTISSIME PATER, homines cœlestesque grata memoria tui nominis venerationeque perpetua deuinxerint, tum non facile statuo, utrum aliud beneficium extiterit à te profectum ullo tempore, aut maius, aut predicabilius, aut ad voluntates alliciendas aptius, & efficacius hac ipsa, qua nos pariter ditas, & honestas declaratione presentia. Quamobrem pro tam eximia gratia, & penè cœlesti, pro hoc exaggerato beneficio, adeoque illustri voluntatis erga nos significatione, ad eternam posterorum memoriam consecranda, quibus exponam verbum verum sensum

sum grati animi nostrum omnium, & singulorum, cum alia non suppetat demonstrandi facultas, equidem pro eo, ac res tanta meretur, haud reperio.

Obruimur numero, nec te contines tamen ab imponendo. E Quercu sacra tua quippè, velut ex arbore Sibyllina, succrescit usque, iam iamque super nos lapsurus impendet recens fructus. Sequitur ingenium illa Domini, nunquam in scientiarum promovendis studijs, augendaque gloria honestarum artium defatigati;

—— primo avulso, non deficit alter

Aureus, & simili frondescit virga metallo.

Nam quid, obsecro, quid ad prolixam optimi atque doctissimi Pontificis iam ostensam de hoc loco benemerendi voluntatem potuit amplius accedere? nihilominus (sit suis factis debitus honos) quae expectamus

fa-

facienda, multis partibus antecellunt.
At commoda quidem atque ornata Mu-
sarum habitationi, satis erat aliorum Pō-
tificum providentia, tua verò imprimis,
ALEXANDER, *præstanti acces-*
sione, qui fastigium imponis, affatim pror-
sus factum: eorum, que spē deoramus,
et quorum messis iam in herba efflore-
scit, proximum gaudium fauente Deo
consequetur; cuius tu es solus auctor,
nihilque sibi ex illa gloria decerpent de-
cessores tui, Horti medici, et Bibliothecæ.
Parum erat isti magnitudini animi,
et impotentie (ut ita dicam) paterni amo-
ris, studijs nostris amplissimi loci fecisse
gratuitam copiam, nisi de instrumento
quoque lautaque suppellectile cumulatis-
sime prospexisses. Ut enim è stirpibus, et
varijs herbis medicina conficitur affecto
corpori salutaris, pari modo vitia seu vir-
tutes animi, delectu librorum atque fre-
quen-

quentia, corrigi & excitari, quis ignorat?

Desino mirari iam tandem, exemplo & impulsu tuo, nondum sexto absoluto felicissimi dominatus anno, renouatam usquequaque Romam: è lateritia, quemadmodum de se predicare gloriari solebat Augustus, non dico relictam, ut ille; ast marmoream factam: marmoream autem? imò verò, quod cum Quiritibus aduenæ. stupefacti vident, etiam maxima ex parte auream. Testor tot ubique per singulos vicos quà perfecta, quà surgentia pulcherrima edificia, laqueata tecta, pavimenta vermiculata, quadrata atria, cum conclauius excelsas porticus, disposita Parijs intercolumnijs perantiqua signa, vias Urbis de integro constratas, directas, & amplificatas, nouas portas fausto Reginarum ingressui reclusas, fortissimas additas munitiones: ac denique (nè

G quid

quid Romæ, te Principe, maximoque sacerorum, & publicæ religionis Antistite, ad quandam effigiem cælestis Hierosolymæ deesset) immortalis Dei Diuorumque auctas aras ditissimis donarijs, candida et restituta templa; Virginis Matris duo præcipuè, hominum certissima custodis, ac præpotentis patrona, sub consueta vetusti nominis inuocatione Pacis, & Populis, quæ pro cõcordia Christianorum Regum, cuius vim & effectum ingredimur experiri, proque salute ciutum, quam paulò antè grassante pestilentia percepimus, intercederet deprecando.

Nec verò sacræ huius Aedis, quam religiosissimè modò solenni facto sacrificio es effatus, non inter prima pietatis tuæ monumenta extrabit atque celebrabitur dedicatio, quoad amor literarum vigeat inter homines, vel cultus pietatis, vel æstimatio virtutis.

Quæ

Quò clarior nostra confessio debita tibi,
 BEATISSIME PATER, seruitutis, iustæ-
 que deuotionis uniuscuiusq; fortunarum
 & capitis, si res ita feret, propter ingen-
 tium vincula meritorum, quibus obstri-
 ctos tenes omnes, debet esse. Quicquid
 enim amplum & regale, sanctum ac ce-
 lebre in publico proposuisti, id nobis uni-
 uersum ut singulis priuatimque pateret,
 in hanc Sapientiæ gemmam mirabiliter
 contractum, veluti comitatus Apollinis
 in Pyrrhi achatem, quæ tuæ foret epito-
 me magnanimitatis, effecisti.

Gaude itaque tuo isto tam excellenti
 in Remp. literariam profuso bono, &
 perge porro singularibus priuilegijs atque
 muneribus demereri, & collocupletare
 Sapientiã. Nos certè Alumni eiusdẽ
 pijs mentibus gratam memoriam (qui est
 beneficij, ex doctissimorum hominum sen-
 tentia, fructus unicus; id quod etiam

omnium nomine queo solùm polliceri; nec aliud profectò reposcit mutuum amula diuine Amplitudo tua) conseruabimus, neque abstergi vlla culpa, vel interire partiemur vnquam. Vincat muta sanè voluntas animi quemlibet oris vel disertissimi sermonem: nosque adeò partibus nostris faciamus satis, vt apud Deum supplices solent, tacendo & sentiendo magis, quàm loquendo: cui etiam remunerandi te vicem pro dignitate, siquidem in vita quidquam adiungi ultra nequit, suo tempore atque apto loco relinquimus, & commendamus.

Nemo non placuit: Omnibus fautum, & plausum, ac eò impensius, quòd dixere paucis. Præcipua laus, & felicitas fuit Pontifici probari, qui & beneuolas tunc aures dedit, & postea singulis vicanos aureos veluti congiarium donari iussit; sed multò fuit audientia Summi Pontificis pretiosior; eoque ille ALEXANDRVM Maximum se gessit, quod honorem, quo
eos

eos audiendo affectit, auro cumulavit. Vbi finis dicendi factus, Secretarius Collegij Sebastianus Baldinus suggestum conscendit, cum pycstacio, in quo Professorum Catalogus eleganti charactere exaratus inerat: ac iuxta eum singulorum nomen, patriam, facultatem recitabat: ac vti quisque nominabatur ita: ad genua Pontificis accedebat, & oscula pedibus admoyebat. Hac ratione omnes agniti, & quam quisque facultatem professurus erat, ea re cognita. Operæmepretium facturum puto, si eos, quò vocati sunt ordine, recensuerò.

R. P. M. Fr. Petrus Maria Passerinus de
Sestula Procurator Generalis Ordinis
Prædicatorum, Thomisticæ Cathedrae Lector,

R. P. M. Fr. Laurentius Brancatus de
Lauræa, Ordinis Minorum Conuen-
tualium, Cathedrae Scoti Lector,

R. P. M. Fr. Ioannes Baptista de Nisijis
à Monte Granario, Ordinis Minorum
Conuenualium, Cathedrae Dogma-
ticae Lector,

R. P. M. Fr. Ioannes Baptista de Pinnis

- Perusinus Ordinis Eremitarum S. Augustini, sacrae Scripturae Lector .
- D. Ioseph Palamolla Policastrensis, Iuris Canonici Lector .
- D. Felix Antonius Monaci Cusentinus , Iuris Canonici Lector .
- D. Iacobus Cincius Romanus , Decretorum Lector .
- D. Ioseph Carpanus Romanus , Iuris Civilis Lector .
- D. Carolus Festinius Ferrariensis , Iuris Civilis Lector .
- D. Marcus Antonius de Marefcottis Senensis, Iuris Civilis Lector .
- D. Carolus Seluagus Thurius , Pandectarum Lector .
- D. Conceptius Pica Aquilanus , Iuris Civilis Lector extraordinarius .
- D. Franciscus Ptolemæus Senensis , Iuris Civilis Lector extraordinarius .
- D. Alexander Guidottus Bononiensis , Instit. Iuris Canonici Lector .
- D. Alexander Brugiottus Florentinus , Instit. Iuris Civilis Lector .
- D. Ioannes Baptista Pelicanus Bononiensis, Instit. Iuris Civilis extraordinarius Lector .

D.

- D. Matthias Naldus Senensis**, Medicus secretus Sanctissimi D. Papæ, Medicinæ Practicæ Lector.
- D. Gabriel Fonseca Lusitanus**, Medicinæ Practicæ Lector.
- Mag. Benedictus Riva Leonissanus**, Medicinæ Theoricæ Lector.
- Mag. Hyacinthus ab Altomare Cusentinus**, Medicinæ Theoricæ Lector.
- Mag. Carolus Valesius Dubourgdiu Burdegakensis**, Medicinæ Theoricæ extraordinarius Lector.
- Mag. Ioannes Baptista Bencius ab Aquapendente**, Medicinæ Practicæ extraordinarius Lector.
- Mag. Michael Angelus Caporipa Romanus**, Medicinæ extraordinarius Lector.
- Mag. Ioannes Trullus Romanus**, Chirurgiæ, & Anatomix Lector.
- Mag. Ioannes Franciscus Simibaldus Romanus**, Medic. simpl. Lector.
- R. P. M. Fr. Antonius Marinarius à Chriftalijs Ordinis Carmelitarum**, Metaphysicæ Lector.
- D. Guilielmus Artius Lancaftrensis**, Philosophiæ Lector.

- D. Demetrius Phalereus Constantino-
 politanus, Philosophiæ, & linguæ Græ-
 cæ Lector.
- D. Iacobus Philippus Camola Romanus,
 Philosophiæ Moralis Lector.
- R. P. D. Antonius Sanctimus Lucensis,
 Cleric. Regul. Congregationis Som-
 māschiæ, Mathematicæ Lector.
- D. Petrus Michael Scaliolus Fauenti-
 nus, Logicæ Lector.
- R. P. M. Fr. Franciscus à S. Augustino
 Macedo Lusitanus, Historiæ Ecclesia-
 sticæ Lector.
- D. Iacobus Albanus Ghibbescus Londi-
 nas, Humaniorum Litterarum, & Rhe-
 toricæ Lector.
- D. Ioannes Baptista Iona Gallæus, Lin-
 guæ Hebraicæ Lector.
- D. Abraham Ecchellensis à Libano
 Linguae Syriacæ Lector.
- R. P. D. Ludovicus Marracius Lucensis
 Cleric. Regul. Congrèg. Matris Dei,
 Arabicæ linguæ Lector.
- Pontifex per humaniter omnes accipe-
 re, hilariter intueri, honestè dimittere.
 Id: obseruatum; ANTONIANDRYM; dum
- G A O

actio illa, quæ satis fuit longa tenuit, eo habitu oris fuisse, vt appareret, nihil sibi gratius eo litterario spectaculo esse potuisse, ac ea læritia significasse, sicut eximie doctus est, ita & doctorum deinceps hominum patronum, & doctrinarum vindicem, & Authorem fore. Huius animi, & studij erga litteras, & litterarum Professores pignus habemus. Quos enim hoc anno ALEXANDER Republicæ nummos insignes ex auro, & argento cudi iussit, in parte auersa, quæ imagini Pontificiæ respondet, in eos incidi curauit Archigymnasij effigiem cum respectu ad Domum Sapientiæ, addita inscriptione *Omnia Sapientia à Domina*. Igitur quod animum ALEXANDRI in se, suosque Magistros, & Auditores Almæ Sapientiæ Magistratus Viri clarissimi, & officiosissimi perspectum habeant, gratiam eidem Pontifici referre studuerunt. Cum ergo sibi, ynica illa inscriptione minimè satisfecissent, altam illustriore in loco, idest in fronte ornatissimæ Ædis supra portam in marmoreo lapide ad id mirè expolito addiderunt. Eiusmodi est.

inne

ALE-

ALEXANDRO VII.

Pont. Max.

*Ob Aedem Sapientiae**Toto Ambitu perfectam**Et Bibliotheca**Hortoque Medico Instructam**Sacri Consistorij Aduocati*

P. P.

Anno M. DC. LX.

Facto ab Oratoribus dicendi fine, Aula
 cū cœtu Cardinalium egressus Pontifex
 in vicinā se Bibliothecam contulit, cuius
 amplitudo, & venustas cepit omnium
 oculos; ac Equiti Borromino Archigym-
 nasij Architecto, qui in comitatu erat
 coram Rectore Vizzanio, ad quem ea
 præcipuè cura spectabat, nonnulla ad
 operis perfectionem necessaria ALEXAN-
 DER, vti est Architecturæ quoque scien-
 tissimus, disertè præscripsit. Postea cum
 pedes in atrium inferius per scalas de-
 scendisset, Cardinales comiter dimisit,
 & lecticam ingressus exiit in Circum-
 Sancti

Sancti Eustachij, & inde obuerso in frontem, quæ eò spectat ædificij vultu, lætis eam oculis lustrauit. Mox in Quirinalem redijt, magno sui apud Magistratus, & Professores desiderio relicto. Eo discedente Cardinalis Antonius, qui pro sui conditione muneris semper illius lateri adstiterat, in Aedem venit, ibique sacris operatus est, quibus peractis hora fermè decimanona cum dimidia in suum se Palatium recepit.

Incredibile est quantum beneuolentiæ publicæ eo facto collegerit. Laudari vbique in circulis, in Collegijs, in scholis; feruere lætitiâ vulgus; celebrari passim ALEXANDRI nomen, Vrbe tota plausus resonare, & clamores fieri. Nemo enim fermè erat, ad quem illius gaudij pars aliqua non peruenisset: Nam vel Alumnos ibi Collegia, vel familiæ liberos, & consanguineos, vel indigenæ Ciuces, vel inquilini amicos habebant, imò & ad exterâs nationes emanauit lætitiâ. Nulla quippe fermè fuit, quæ Professorum ibi aliquem suum Romanis immixtum non viderit, Vnde spes omnibus
facta

facta, & locum deinceps inter Ciues Romanos ad gloriam litterarum, & decus honestum fore; & omnino apparuit Romæ, hoc præsertim Pontifice, non Patriæ, aut sanguinis, aut fucatæ opinionis, sed veræ, & solidæ virtutis rationem haberi. Qua qui polleat, vnde vnde sit, nihil inter eum, et Romanum Ciuem interesse. Nullus verò maior ad acuenda omnium tum Ciuium, tum exterorum, studia adhiberi stimulus potuit. Nam et illis vigilandum, ne dum externis cedunt, honores amittant, & his nitendum, ut quos iure patriæ æquare non possunt, doctrina superent, atque adeò illi pudore incitentur, hi spe gloriæ incendantur: & dum alij alijs conantur antecire, omnes excellentes euadant, & optimarum vbiq; Artium Studia efflorescant.

At enim gratulationis ea die, & plausus publici ea significatio fuit, ut si liceret Senatui Populoque Romano Triumphum ALEXANDRO discernere, ille haud dubiè triumpharet, eò iustiore titulo, quòd non de victis cruentâ victoriâ hostibus, sed de captis Ciuium beneuolen-
tia

tia animis triumpharet. Id obseruatum à Scriptore operis, homine in historijs tum sacris, tū prophanis versato, simile hoc tempus ALEXANDRI, Leonis X. ætati esse, quæ nulla antea actis seculis literatis hominibus felicior extitit. De quo Paulus Iouius nobilis illius temporis Historicus lib. 3. de vita Leonis sic. *Florebat tunc Roma præstantibus ingenijs, copia incredibili rerum omnium, ita ut Leo tante virtutis, ac amplitudinis Pontifex auream ætatem post multa secula condidisse diceretur.* Ac uti eo tum Pontifice, varia ab eruditis in laudem, gratiamque Leonis per totam Urbem carmina distichis inclusa spargebantur, quæ ibidem profert Iouius, ita & nunc post dedicatam Sapientiam, leuatamque annonam diuersa disticha aureis exarata characteribus, incertis tamen auctoribus dispersa sunt. Quorum aliqua pergamenis chartis auro illitis ad Illustrissimum & Reuerendissimum D. Vizzanium; Anonymi, sed celebres Poetæ inscripta miserunt. Ea cum ad Scriptoris manus peruenissent, duxit is operæ pretiū fore si hoc opusculum ijs non inuenistè, nec inèptè clauderet.

Primum esto

Aurea ALEXANDER remouasti secla Leonis .
Viue diu : vt posthas gemmea secla feras .

Secundum

Est in ALEXANDRO Mæcenas . *Surgite vates .*
Non satis hoc vnus tempore Virgilius .

Tertium

(derunt.

Confer ALEXANDROS, quos Pella, & Sena de-
Omnibus , ille , armis præstitit; iste, toga .

Quartum demum cum respectu ad
 duos superiores Pontifices .

Mella Vrbi donabat Apes , Oleamque Columba .
Palladis at lumen Chisæ Stella dedit .

Quæ si cum ijs Leonis X. tempore concinnatis, & tantopere à Paulo Iouio commendatis conferantur, non inferiora videbuntur: vt nec minor temporum felicitas est, nec obscurior aut ALEXANDRI erga litteratos fauor, aut litteratorum, erga ALEXANDRVM amor. Vbique certè ijs diebus ALEXANDRO & Io dictum, & plausus factus. Cuius præclaræ dotes magnarum diuersarumque virtutum expressæ exemplis efficiunt, vt nihil eorum, quæ ille Scriptor Leonis tempore, imò & alij vel antiquiorum, vel recentiorum ætate

Pon-

Pontificum ad beatè viuendum feliciter
accidisse narrant, hoc vno ALEXANDRO
nostro Pontifice desideremus.

Pro coronide esto Epigramma

ALEXANDRI SAPIENTIA

In Romano Archigymnasio ab
eodem consecrata.

*E cerebro quondam fuerat Iouis edita Pallas,
Bellatrix, strepitus inter, & arma Dea.
Terribilis clypeo, telo metuenda trabali
Ense minax, dura casside tecta comas
Vix nata erubuit, cum se conspexit in armis
Armatique genus non tulit esse Iouis.
Indignata igitur natalia deserit astra
Incolit humanos, & peregrina lares
Inquirensque caput, nasci queat vnde, vagatur,
Donec Alexandri vidit in Vrbe caput.
Expendensque alta vim mentis, & acris acumen
Ingenij, atque grauis pondera Iudicij,*

P6-

*Pacificasque artes, priscique insignia moris,
 Flauaque Saturni currere secla vias.
 Hic Vir hic est, cuius placet alto è vertice nasci,
 Inquit, in hoc cerebro mens mihi mater adest.
 Dixit, & abiectis sese in caput intulit armis,
 Sensaque fœtura repperit apta sua,
 Hoc concepta sinu, qui numine factus, in curas
 Exijt alterius nata Minerva Iouis.
 Gaudet Alexandro Sapia cœta Parente,
 Indult & sacram Religiosi Togam.
 Hoc Genitore, fuit quondam quæ fabula Pallas,
 Incipit hac verum Numen habere domo!*

Scribebat vno, post mense quàm dedicata
 est ab ALEXANDRO Sapia
 eiusdem anni M.D. CLX.

Franciscus Macedo.